[illegible] ՏԱՐԻ ԹԻՒ 892 — Կ. ՊՈԼԻՍ — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 16/29 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ [illegible] — 19 ՓԵՏՐ. 1884 – 16 ԱՊՐԻԼ [illegible]

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ՔԱՑԵԱՐԵԱՆ

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՑԱՐՈՒԹԻՒՆՔ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	18 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Յոբի Գիրքը գրական սքանչելի ոճով համեմուած արքայական վէպ մըն է որուն հայերէն թարգմանութիւնն ալ նոյնչափ յաջող կերպով ի գլուխ հանած են մեր եռանդուն ճանչնալ ճախնիք. այս ոսկեղինիկ մասեանին առթիւ շատ մը կարծիքներ հրապարակ նետուած են այլ եւ այլ ժամանակ, որոնց հաղորդ ընելու նպատակաւ մեր ընթերցողները, «Բիւրակն»է կ'արտատպենք ներկայ յօդուածը, այսպէսով հաճելի բերանփոխ մը ընելու համար։

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ Ս. ԳԻՐՔԻ ՎՐԱՅ

ՅՈԲԻ ԳԻՐՔԸ

ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Հրեաները երեք մասերու բաժնած են Ս. Գիրքը, Օրէնք, Գրութիւններ և Մարգարէներ անուններով. Առաջին բաժանումը կը ներկայացնէ Պատմական գիրքերը, երկրորդը՝ Բանաստեղծականները, և երրորդը՝ Մարգարէականները։ Յոբի գիրքը երկրորդին, այսինքն Բանաստեղծական բաժանումին մէջ կ'իյնայ. սակայն անոր բանաստեղծութիւնը Սաղմոսներու նման անկապ երգերու շարք մը չէ, երգերու՝ որոնք ամենաբարձր վարդապետութիւններ կը պարունակեն և որոնք կը վերացնեն հոգին առ Աստուած. անիկա չնմանիր Իմաստութեան հաւաքած Առակներուն՝ որոնք իրենց մէջ կը պարունակեն հասարակաց գաղափարն ու հաւատքը. չնմանիր Ժողովողի գիրքին քաղցր խորհրդածութիւններուն և ոչ ալ՝ Երգ Երգոցի նման կէս մը միսթիք բանաստեղծութեան։ Ան բոլորովին անջատ գիրք մը գրուած է բանաստեղծական գիրքերու շարքին մէջ, սա պատճառով որ իր ներկայացուցած մարդկային կեանքի գործնական ու վերացական մեծ խնդիրները մասնաւոր անհատի մը կեանքին շուրջը հաւաքած է, և իր խրատներն ու թելադրութիւնները ո՛չ թէ ուղղակի հեղինակին միջոցով ընթերցողներուն կը ներկայացուին, այլ՝ այն անձերուն միջոցով՝ որոնք յաջորդաբար ի տես կուգան թատերաբեմին վրայ։

Պէտք չկայ ըսելու թէ գիրքին կազմութիւնը տրամախօսութեան մը երեւոյթը ունի, որուն իբր յառաջաբան կը ծառայեն առաջին երկու գլուխները և իբր վերջաբան՝ վերջին գլուխին 7—17 համարները։ Երրորդ գլուխով կը սկսի Յոբի և իր երեք բարեկամներուն խօսակցութիւնը և կը վերջանայ ԼԱ. գլուխով, որուն մէջ Յոբի իւրաքանչիւր խօսածին կը պատասխանէ երեք բարեկամներէն մէկը, որոնք իրենց կարգին երեք անգամ շրջան կը կատարեն, բացի Սոփար Նաամացիէն, որ երբ երրորդ անգամ ըլլալով իրեն կուգայ կարգը պատասխանելու Յոբին, լռութեան կը դատապարտուի. հոս երեւան կուգայ նոր, երիտասարդ դէմք մը Եղիուս անունով, որ ա՛լ չկրնալով համբերել, կը սկսի խօսիլ լռեցնելու համար Յոբը. և վերջապէս Տէր Եհովան կը ներկայանայ փոթորիկին մէջէն խօսելու ու ամէնուն ալ լռութեան դատապարտելու համար։

Յոբի գիրքը նպատակ ունի ներկայացնել կեանքին մեծ ու խրթին առեղծուածներէն մէկը ու անոր լուծումը տալ. թէ ինչո՞ւ համար ամէն ատեն արդարները չեն վարձատրուիր։ Այս եղած չէ՞ սկիզբէն ի վեր մարդոց միտքերը զբաղեցնող խնդիրներէն մէկը. և նոյն իսկ ներկայ լուսաւորեալ դարուն մէջ, երբ Ս. Գիրքի ճշմարտութիւնները իրենց քօղարկումին տակէն վեր հանուած և Աստուծոյ գործերը աւելի մօտէն ուսումնասիրուած են, թափանցուած ըլլալով աւելի խորը անոնց գաղտնիքներուն, քրիստոնեաներու միտքերուն մէջ մեծ ու կարեւոր տեղ մը գրաւող խնդիրը այս եղած չէ՞։ Ճշմարտութեան վարդապետները իրենց միտքի խորհրդածութիւնովը աշխատած են գոհացուցիչ լուծում մը տալ այս առեղծուածին ու իրենց ճարտարութեամբը ջանացած են քակել այդ Կորդեան հանգոյցը, սակայն կարող եղած չեն։ Յոբը և իր երեք բարեկամները զբաղեցնող միակ խնդիրը այս եղած է։ Տեսէ՛ք ինչպէս աշխարհի փիլիսոփայութիւնները այդ գիրքին մէջ ամփոփուած և խտացած են. ի՛նչպէս Յոբի նեղութիւններն ու ցաւերը իրենց դառն ու կծու խօսքի հատուածներովը աւելի ծանրացնող երեք բարեկամներ ներկայացուցիչները կը հանդիսանան նեղութեան փիլիսոփայութիւններուն։ Մէկը կը փաստաբանէ թէ նեղութիւններ մեղքի բնական հետեւանքներն են, ու քանի որ Յոբի նեղութիւնները ծանր եղած են, հետեւաբար անոնց ծնունդ տուող մեղքերն ալ ծանր ըլլալու են. ուստի պէտք է որ Յոբ խոստովանի իր մեղքերը ու դարձի գայ, ազատելու համար այդ նեղութիւններէն։ Իսկ միւսը կ'աշխատի հաստատել թէ անոնք մեղքի պատիժներ են Աստուծոյ կողմէ ղրկուած, ուստի պէտք է որ Յոբ զղջայ ու իր մոլար ճամբայէն ետ դառնայ։ Արդարեւ ասոնք իրենց մէջ ճշմարտութիւններ կը պարունակեն, բայց ոչ ամբողջ ճշմարտութիւնը։

Անուրանալի է որ կարգ մը նեղութիւններ մեղքերու հետեւանքներն են. բայց ամէն նեղութիւններու համար կրնա՞յ ըսուիլ այդպէս, եթէ մեղքեր անպատճառ ծնունդ կուտան նեղութիւններու, ուրեմն ինչո՞ւ համար Յոբի ժամանակ ապրող այնքան չատ ամբարիշտներ փափկանալ նեղութիւններու ենթարկուելու՝ կատարեալ յաջողութեան մէջ կը լողան. ահա կէտ մը որուն այնքան ամուր կը փարի Յոբ երբ կը պատասխանէ ջրելու համար իր ընկերներուն այդ տեսութիւնը կամ ցուցնելու համար թէ այդ իր վիճակին յարմար չէ։ Անուրանալի է որ կարգ մը նեղութիւններ իբրեւ պատիժ կուգան մարդոց վրայ, զանոնք զգաստութեան առաջնորդելու համար, բայց կրնա՞յ ըսուիլ թէ ամէն նեղութիւններ անպատճառ այդ նպատակին համար կուգան։ Յոբ իր բոլոր ուժովը կ'աշխատի ցուցնել թէ ինք արդէն զգաստ և արթուն, ընաւ պէտքը չունէր այդ տեսակ պատիժի մը։ Որքա՛ն որ ալ Յոբ կարող կ'ըլլայ իր համոզիչ փաստերովը լռեցնել իր ընդդիմախօսները, հաստատելով թէ ամէն նեղութիւն անպատճառ մեղքի բնական արդիւնքը չէ և ոչ ալ Աստուծմէ ղրկուած պատիժ. կրկին առանց լուծման կը մնայ Յոբի և իր ընկերներուն մտքին մէջ այ՛ն խնդիրը թէ ի՛նչ պատճառով են իր վրայ եկած այն դառն ու անտանելի նեղութիւնները։ Այս առեղծուածային խնդիրին կուգայ վերջ տալ վերջապէս Աստուած ինքը, իր փոթորկալից ձայնովը ամպերուն ու փոթորիկին մէջէն խօսելով, այնքան նկարագեղ ու պերճախօս բառերով պատկերացնելով իր անթափանցելի իմաստութիւնը, իր անդիմադրելի զօրութիւնը, և իր խորախորհուրդ գաղտնիքները, որոնց առջեւ կ'ապշին ու կը մնան Յոբ ու իր բարեկամները, ու իսկոյն կը հասկնան մարդկային միտքին տկարութիւնը որ կը յանդգնի հասկնալ Աստուծոյ անհասկնալի գաղտնիքները. կը լռեն իսկոյն, համոզուած ըլլալով թէ՝ իրենց տկար միտքի տրամաբանութիւնովը չեն կարող գտնել Յոբի ու իր նմաններուն վրայ եկող նեղութիւններուն պատճառը, թէ՝ կրնան դատճառներ գտնուիլ՝ որոնք կեանքի վարագոյրին միւս կողմը կը գտնուին. և ուստի պէտք է սիրով ու յօժարութեամբ տանիլ այն ամէն նեղութիւնները՝ որոնք կուգան ու կը յարձակին կեանքի վրայ։ Այս՛ բաւական չէ՞ այդ առեղծուածին լուծումը տալու, բաւական չէ՞ որ մարդ Աստուծոյ ահեղ ներկայութեամբը առջեւ զգայ թէ ինք անկարող է իր տկար խորհուրդներով վերահասու ըլլալ Անոր ամէն գաղտնիքներուն, ու բաւական չէ՞ որ մարդ համոզուի թէ Տէրոջը վստահելէն ու Անոր յանձնուելէն զատ ուրիշ միջոց չկայ կեանքի առեղծուածներու յօգնեցուցիչ պժուարութիւններէն փրկուելու համար, ինչ որ Գիրքին միակ նպատակը կը կազմէ։

Յոբի Գիրքը ինչպէս իր պարունակութիւնովը փիլիսոփայութեան ու Աստուածաբանութեան, նոյնպէս ալ իր կազմութիւնովը գրականութեան մէջ մեծ ու կարեւոր տեղ մը կը գրաւէ. մոռնա՛նք նախ ցուցնել թէ ինչպիսի տեղ մը գրաւած է գիտութեան այլ և այլ ճիւղերուն մէջ ալ, Անոր մէջ աստեղագէտը, երկրաբանը, բնագէտը ու կենդանաբանը իրենց համար ճոխ ու հարուստ գանձեր կը գտնեն վայելելու, ու ընդարձակ սահմաններ հետազօտելու համար։ Թէեւ գիրքին մէջ կա՛ն անանկ համարներ՝ որոնք անհասկնալի են դեռ ընթերցող միտքերու, բայց տարակոյս չկայ որ մեծ ու անձնուէր ա՛համներու անխոնջ ջանքերը միացած ըլլալով գիտութեան ու հետազօտութեան սակաւ առ սակաւ սփռելու վրայ եղած լոյսին հետ, շուտով դուրս պիտի ցոլացնեն անոնց մէջ պահուած իմաստն ու ճշմարտութիւնը, ինչպէս ըրած են ասկէ առաջ անոնց նման շատերուն։ Թէեւ անոր մէջ կան տեղեր ուր խորհուրդի ու իմաստի կապակցութեան թելը կարած է. բայց անդին կան այնպիսի տեղեր ալ. «հոս մեկուսացած համարներ, հոն ամբողջ կտորներ», որոնք մարդկութեան հնայուն ու տեւական ստացուածքը եղող ամենաբարձր կարգի բանաստեղծութեան մէջ իրենց տեղը գրաւած են։

Յոբի Գիրքին կազմութեանը և պարունակութեանը վրայով այսչափով կը բաւականանամ, անոր յառաջաբան պատմութեանը վրայով գրուած հետեւեալ գողտրիկ քանի մը տողերը հոս մէջ բերելով. «Այն պատմութիւնը, որ մեզ կ'առաջնորդէ գիրքին բուն իսկ նիւթը կազմող մասին, է՛ն սքրտառուչն ու է՛ն եղերականն է ամբողջ գրականութեան մէջ. պատմութիւն մը որ պարզ ու ցոլացիկ ճարտասանութեան յուզիչ ազդեցութիւնովը այնքան յաճախ պատմուած է, սիրտերու ամէնէն զգայնիկ թելերուն դպչելու համար, և որ ընաւ պիտի չդադրի մարդկային սիրտեր շարժելէ ու յուզելէ։

ԻՐԱԿԱ՞Ն ԹԷ ՎԻՊԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆ Է

Երբ Ս. Գիրքը իր դարերու քօղարկումին մէջէն դուրս հանուեցաւ, հաւատացեալներու ընթերցումին և ուսումնասիրութեանը ուղղակի առարկան ըլլալու համար, այն օրէն ի վեր անոր վրայ յառող քննադատի աչքեր պակաս եղած չեն։ Վերջացող դարը իր զենիթին հասցուց այդ քննադատութիւնը, դար մը որուն մէջ Ֆրանսա, Անգլիա, Ամերիկա և մասնաւորաբար Գերմանիա յառաջ բերին ու անուշցին անանկ միտքեր՝ որոնք Բարձրագոյն Քննադատութեան (Higher Criticism) դպրոցին դուռները բացին հանրութեան առջեւ։ Ստոյգ է թէ այդ քննադատութիւնը իր ծայրայեղութեամբը մէջ մեծամեծ աւերներ գործեց տկար հաւատացողները խախտելով, քրիստոնէական տաք ու վառ զգացումները պաղութեան ու անզգայութեան մատնելով, և այսպէս շատերը սկեպտիկութեան ու անհաւատութեան մեռելական գիրկին մէջ նետելով։ Ասոր համար մեղադրելի չեն կարգ մը քրիստոնէական փաստին ջերմ պաշտպան կանգնող նախանձաւորները, որոնք հակակրական վերաբերում մը ունին հանդէպ քննադատութեան։ Բայց որչափ ալ վնասակար ըլլայ ան՝ կրկին անուրանալի են իր օգտակարութիւնները, այդ մանաւանդ քննադատութիւնն է որ եկած է վեր առնել նախապաշարումի քօղը ու քրիստոնեաներու առջեւ պարզել ճշմարտութեան թաքուն գանձերը։ Երկար դարերու շրջանին մէջ ինչ աւերներ ու նախճիրներ գործած չեն նախապաշարումը ու տգիտութիւնը. փա՛ռք Աստուծոյ որ կ'ապրինք այն տեսակ դարու մը մէջ, երբ քննադատութեան թունալից սլաքներուն առջեւէն անոնք հալածական եղած են, սլաքներ, որոնք քիչ թէ շատ թողած են վէրքեր քրիստոնէական կրօնին փափուկ մարմնին վրայ. Ուրեմն շատ չվախնանք քննադատութենէն, այլ յաւէտ գիտնանք գործածել զայն ու օգտուիլ անկէ։

Ահա՛ այս անգամ երբ կը ձեռնարկենք Յոբի գրքին պատմութիւնը ուսումնասիրել, մեզի օգնական պիտի առնենք քննադատութիւնը, քննադատի մը աչքերովը պիտի դիտենք զանիկա, որպէսզի զերծ ըլլանք նախապաշարումէ, ու մեր առջեւ գտնենք հետազօտութեան ընդարձակ ասպարէզ մը։

Յոբի Գիրքին մէջ ներկայացուած պատմութիւնը իրակա՞ն է թէ ոչ, ահա՛ այս է այն կարեւոր խնդիրը, որ մեր առջեւ կը ներկայանայ այս անգամ։ Մեզմէ ո՞վ մինչեւ հիմա որ և է տարակոյս մը ունեցած էր անոր պատմութեան իրականութեան մասին. բայց քննադատութիւնը ունեցած է, Էյխհօրն (Eichorn), Նուաեէ, Վօրպըրդըն, Փրոֆ. Լի, Մակի և ուրիշ շատեր իրենց սրատես աչքերովը գիրքին պատմութեանը մէջ այնպիսի կէտեր նշմարած են, որոնցմէ հետեւցուցած են անոր վիպական դէպք մը ըլլալը։ Առնենք մէկիկ մէկիկ այդ կէտերը, քննելու և տեսնելու համար անոնց ճշմարիտ ու սխալ կողմերը։

Նախ՝ կ'ըսեն թէ գրքին մէջ 3 և 7 խորհրդաւոր թիւերը յաճախ գործածուած են, ինչպէս 7 տղայ, 3 աղջիկ, 7 հազար ուղտ և այլն, որոնք կուգան հաստատել թէ պատմութիւնը մասնաւոր ծրագրի մը համեմատ չինուած է, հետեւաբար իրական պատմութենէ մը աւելի բարոյական վէպ մըն է։ Ասիկա այնքան զօրաւոր առացոյց մը չէ, քանի որ ստոյգ չէ թէ այդ թիւերը իբրեւ խորհրդաւո՞ր թիւեր տրուած են թէ ոչ այնպէս պատահած է. կարելի չէ՞ որ իրական պատմութեան մը մէջ գտնուին այդպիսի թիւեր. և այդ թիւերը ամէն տեղ անպատճառ իբրեւ խորհրդաւո՞ր թիւեր պիտի գործածուին։ Եթէ Յոբի պատմութեանը մէջ 3 և 7 թիւերուն խորհրդաւոր իմաստ մը տալու իրաւունքը ունինք, ուրեմն ինչպէս պիտի կրնանք մեկնել 5 թիւի գործածութիւնն ալ ճիշդ անոնց քովիկը (5 հարիւր զոյգ եզ, 5 հարիւր մատակ էշ)։

Երկրորդ, կ'ըսեն թէ Յոբի ստացուածքը ցուցնելու ատեն կլոր թիւեր կը գործածուին, որոնք կը հաստատեն թէ պատմութիւնը իրական ըլլալէ հեռու է։ Ասիկա ալ խիստ տկար փաստ մըն է։ Չէ՞ որ նոյն իսկ ներկային մէջ ապրող շատ մը հարուստներու հարըստութիւնն ալ կլոր թիւերով ցոյց կը տրուի. ո՛րքան ազգութիւն պիտի ըլլար մեզի համար Բոսնէկլիի պատմութիւնը կարդալէ վերջը, ըսել թէ ան իրականին մէջ ապրող դէմք մը չէ, այլ վիպական, որովհետեւ իր հարըստութիւնը կլոր թիւով մը՝ 40 միլիոնով ներկայացուած է և ոչ աւելի կամ պակաս։

Երրորդ՝ յառաջ կը բերեն սատանային Աստուծոյ ներկայանալը ու Անոր հետ խօսիլը, առարկելով թէ ատիկա անկարելի է և իրական չկրնար ըլլալ, ուստի ամբողջ պատմութիւնը կարող միտքի մը ծնունդը եղող սքանչելի վէպ մըն է։ Սակայն խնդիր է թէ, սատանային Աստուծոյ առջեւ ներկայանալը իրապէս անկարելի՞ բան մըն է. ստոյգ է որ մենք կարող չենք փաստել թէ ատիկա կարելի է, քանի որ կեանքի վարագոյրին միւս կողմին, գաղտնիքներու աշխարհին վերաբերող իրողութիւն մըն է ան, ուրուն տրամաբանութիւնն ու ապացոյցը չեն զօրեր հասնիլ, այլ միայն

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 174

ՎԷՊ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ

ՎԷՊ

ՑՈՂԱԿԵԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ե

Ամէլիի մոլորած հայրը տասներորդ անգամ կարդաց Էլէնիի իրենց ուղղած նամակը. բարձր հաւատք մը չունէր Էլէնիի բարոյականին վրայ, այդ կինը տարի մը շատ պաշտօնավարած էր իրենց տան մէջ իբրեւ դաստիարակուհի և Պ. Բօլա լիուլի չափած էր անոր բարոյական արժէքը. հետեւաբար նամակին մէջ գրուածներէն մինակ իրողութիւններուն կարեւորութիւն կ'ընծայէր ու բնաւ նկատի չէր առներ ամբաստանութիւնները զորս անուղղակի կերպով կը նիւթէր նախկին դաստիարակուհին՝ Ամէլիի նկատմամբ։

Մեծահարուստ Իզմիրցին կը ճանչնար արդէն զաւկին բարոյական բարձրութիւնը և վստահ էր որ անիկայ անկումի կեանքէ մը խուսափելուն համար միայն լքած էր հօրենական տունը, հետեւաբար չէր կրնար հաւատ ընծայել Էլէնիի որ կը գրէր թէ, Ամէլի սիրտ տուած է սինլքոր բախտախնդիրի մը և ինկած է վայելքառուի մը ձեռք։ Ամէն պարագայի մէջ չահախնդրական դիտումի մը կը վերագրէր դաստիարակուհիին այս անպատկառ ամբաստանութիւնները։

Օրիորդին անյայտացումին առթիւ յարաբերութիւնները այն աստիճան ձգտած էին Բօլա ամուսիններուն միջեւ որ, Պ. Բօլա խորհրդակցելու պէտք իսկ չէր տեսներ երկրորդ կնոջ հետ, որ հիմա դաժան զայրոյթ մը կը թուէր աչքին և հանրային կարծիքը գոհացնելու և մանաւանդ Ամէլիի հանդէպ գործած չարիքը դարմանելու համար կը խորհէր անանկ փոխարինութիւն մը ընել, որ թէ՛ հանրութիւնը գոհ ձգէ և թէ՛ աղջկանը սիրտն առնէ։

Ընտանեկան այս ծանր աղէտէն ի վեր խորհրդականները փոխած էր Բօլա, երկրորդ կնոջ պարագաները հալածած էին գլուխէն, տեղի տալով անկեղծ ու ճշմարիտ բարեկամներու, որոնց հըրահանգով անմիջապէս չոգենաւ նըստաւ ու առանց կնոջը բան հաղորդելու իր մտադրութենէն, ճամբայ ինկաւ դէպի Պոլիս։

Ջիղջը, յուզումը ու խղճահարութիւնը զգաստացուցած էին որդեկորոյս հայրը որ աւելի քան երբեք սէր, խանդաղատանք կը տածէր Ամէլիի նկատմամբ և չոգենաւին մէջ ամբողջ մտածումը ժամ առաջ վշտացուցած զաւակը տեսնել ու զայն ողջագուրել էր։ Երբ Պոլիս հասաւ, անմիջապէս կանչել տուաւ Էլէնին իր իջեւանած պանդոկը ու երկար տեսակցութիւն մը ընելով անոր հետ, հասկցաւ որ Սիմոն Պարգեւեանի բնակարանը կը գտնուի Ամէլին։ Ա՛լ չկրցաւ սպասել դաստիարակուհիին այս առթիւ թելադրած հրահանգներուն ու տուած չոր խորհուրդներուն. անմիջապէս կառք նստաւ ու հասաւ Սիմոն Պարգեւեանի բնակարանը։

Օրը կիրակի էր, հասարակ դեռ նոր վերադարձած էր եկեղեցիէն, իսկ երեք աղջիկները տիկին Պարգեւեանի ու դերձակուհիին հետ վերջաւորութեանը կ'սպասէին պատարագին ու չէին վերադարձած։ Պ. Բօլա կառքէն իջնելով այցաքարտը ղրկեց ներս, զոր Պարգեւեան կարդալով առջի բերան յանկարծակիի եկաւ ու ծառան ղրկեց որ ներս հրամցնէ հիւրը։

Իզմիրցի մեծահարուստ անձնաւորութիւնը Պարգեւեաններու բնակարանէն ներս մտնելուն պէս, սիրող ճոխութեան ու ազնուականութեան հովը տեսնելով, հասկցաւ թէ ո՞րչափ սուտ էին Էլէնիի Պարգեւեաններուն նկատմամբ նիւթած վայրահաչութիւնները. մխիթարութեան սփոփարար զգացումէ մը առգրաւեցաւ ու անգամ մը եւս համոզուեցաւ Ամէլիի դատողութեան վրայ, որ այսչափ պատուաւոր միջավայր մը յաջողած էր գտնել բնակելու համար։

Պարգեւեան՝ սենեակին դուռը եկած էր յարգանք մը ընծայելու համար Ամէլիի հօր, որ զայն տեսնելուն պէս փութաց, ու ջերմ գիրկընդխառնումով մը ողջագուրելով։

—Ցաւիտենական բարեկամներ ենք այլեւս, Պ. Պարգեւեան գոչեց, զայն, քանիցս համբուրելով, Բօլա ընտանիքը յաւէտ երախտապարտ է ձեզ. այս բարիքը փոխարինութիւն չունի։

Պարգեւեան փոխարինելով Ամէլիի հօր համբոյրներուն.

—Ոչինչ, Պ. Բօլա, ո՛չինչ, ըսաւ, ընդհակառակը մենք երախտապարտ ըլլալու ենք որ Ամէլիի պէս հրեշտակի մը ընտանութիւնը և ձեր բարեկամութիւնը կը վայելենք։

Ու երկուքը մէկէն թեւ թեւի, մտան ներս, ուր Պարգեւեան Բօլայի հետաքրքրող ակնարկներէն հասկնալով որ աղջիկը կը փնտռէ.

—Անհոգ եղէք, ըսաւ, Ամէլի իր քոյրերուն ու մայրերուն հետ եկեղեցի գնաց, հիմա ո՛ւր են, ուր չեն կը վերադառնան։

—Ինչ բախտաւորութիւն, Աստուա՛ծ իմ, գոչեց Իզմիրցին, Ամէլին որ ճշմարիտ մայր մը չունենալուն համար թուաւ հեռացաւ ընտանի յարկէն, հոս շրջապատուած է մայրերու և քոյրերու արժանաւոր երամէ մը, որոնց համար միայն ստեղծուած էր. այս բարիքը փոխարինութիւն չի կրնար ունենալ, Պ. Պարգեւեան, և ցորչափ Բօլա անունը գոյութիւն ունենայ և ցորչափ Բօլա սերունդէն միակ անհատ մը գտնուի, անիկայ միշտ երախտապարտ պիտի զգայ զինքը Պարգեւեաններու վեհանձն գերդաստանին։

Հասարակ մխիթարական խօսքերով ջանաց թեթեւցնել իր ծառայութեան արժէքն ու վիշտին ծանրութիւնը, հաւաստելով որ Ամէլի այնչափ վշտացած չէ իր դէմ։

—Կարելի՞ բան է որ վշտացած չըլլայ, հեծկլտաց Բօլա. ա՛խ, չէք գիտեր թէ ի՛նչ մեծ սիրտ կը կրէ և թէ ո՛րչափ տառապանք քաշած է։ Ես եմ պատասխանատուն ամէն չարիքներուն, մարդ յիմարութիւններ, գինովութեան շրջաններ կ'ունենայ եղեր կեանքին մէջ. ես անցուցի այդ նոպան, ամէն չարիք հասցուցի հրեշտակ զաւկիս և դժբախտութիւնս կատարեալ ըլլալէ առաջ միայն աչքերս բացուեցան ու հասկցայ ինկած անդունդիս խորութիւնը։

Պարգեւեան տեսնելով մարդուն յուզումն ու ճշմարիտ վշտակցութիւնը, ճարտար դարձուածներով սկսաւ խօսակցութեան ընթացքը շրջել և ապահովցնել զայն թէ ո՛ և է անտեղութիւն մը չկայ գործուած և Ամէլի ինչ որ էր առաջ՝ նոյնն է հիմա ալ։

Սիրտը կը տրոփէր սակայն Բօլաի. հինգ տասը վայրկեան անցաւ և Ամէլի դեռ չէր երեւնար. աչքը վախցած էր թշուառ մարդուն, որ մտահոգ չերևար մը.

—Ախ մի՛, մեղադրէք զիս, Պ. Պարգեւեան, ըսաւ, արդեօք նոր դժբախտութեան մը լո՞ւրն եւս պիտի առնեմ, Ամէլին պիտի չի գա՞յ արդեօք, թէ հոս տան մէջ է ու չուզեր անարժան հօրը երեսը տեսնել։

—Ատանկ մտածումները վանեցէք ձեր մտքէն, պատասխանեց հասարակ արգահատելով հիւրին յուսահատ կացութեան վրայ, կիները ընդհանրապէս երիկ մարդոցմէ ուշ կ'ելլեն եկեղեցիէն. Պոլսոյ սովորութիւնը այս է և չեմ կարծեր որ Իզմիր ալ այնպէս չըլլայ. Մնաց որ եթէ կը փափագիք, հիմա ծառան կրնանք ղրկել և խնդրել որ քիչ մը փութացնեն իրենց վերադարձը և սակայն ատիկայ ալ կրնայ իր անտեղութիւնները ունենալ, Ամէլի փափկասիրտ է, եկեղեցիին մէջ և կամ ճամբան եթէ լսէ ձեր գալուստը, կրնայ յուզուիլ, ամէնէն աղէկը քանի մը վայրկեան եւս սպասելն է։

Պ. Բօլա թէեւ հալումաշ կ'ըլլար ժամ առաջ ողջ առողջ աղջիկը տեսնելու տենչով, սակայն արդարացի գտաւ տանտիրոջ առարկութիւնը և սկսաւ ուրիշ նիւթերու վրայ խօսակցիլ անոր հետ, սրտովը չորունակ Ամէլին փնտռելով։

(Շարունակելի)

զօրաւոր հաւատքը. բայց միեւնոյն ատեն նոյնքան ալ դժուար է ապացուցանել թէ ատիկա անկարելի է։ Քանի որ քննադատութիւնը իր փաստին իբր ապացոյց առաջ կը բերէ այնպիսի խնդիր մը որուն իրականութիւնը ինք ալ կարող չէ փաստել, դիւրաւ կրնայ հետեւցուիլ անոր տկար դիրքը այդ մասին մէջ ալ։ Սակայն ի՞նչ կապակցութիւն ունի սատանային ու Աստուծոյ միջեւ եղած այդ յարաբերութիւնը Յոբի պատմութեանը իրականութեանը հետ. կարելի չէ՞ որ ներշնչեալ հեղինակը իրական պատմութեան մը շարադրութեանը ձեռնարկած ատեն մերթ իր հաւատքի աչերը վեր յառէ դիտելու համար գաղտնիքներու աշխարհը, ու նկարագրէ միեւնոյն ատեն այն բաները, որոնք կը պատկանին այդ աշխարհին, տալու համար լուծումը արդար կեանքի մը վրայ խուժող ցաւերուն ու տագնապներուն։

Զորրորդ՝ նկատելով որ գիրքին յառաջաբանէն ու վերջաբանէն զատ մնացեալ մեծ մասը ընտիր բանաստեղծութիւն է՝ կ'ըսեն որ անկարելի է այդ տեսակ բանաստեղծութիւն մը վայրկենաբար արտասանել իբր պարզ խօսակցութիւն մը, հետեւաբար հեղինակի մը ճարտար գրիչին ու վառ երեւակայութեանը արդիւնք ըլլալու է այդ գիրքը։ Ասիկա կրնայ ըլլալ քննադատութեան է՛ն զօրաւոր փաստը, զոր կրնայ առաջ բերել, հաստատելու համար այդ գիրքին վիպական հանգամանք մը ունենալը. Ներկայացնենք հոս քննադատներէն մէկուն քանի մը տողերը. «Միտ արտասովոր է նկատել թէ՝ կրծող հիւանդութեան մը պատճառով, գերեզմանի դուռը տարուած մարդու մը, ու զինքը իր նեղութիւններուն մէջ մխիթարելու համար եկող երեք բարեկամներուն պարագայական արտադրութիւնն է այն գեղեցիկ ու ներդաշնակ ամբողջութիւն մը կազմող գիրքը. որուն իւրաքանչիւր մասը է՛ն բարձր ձիրքի մը դրոշմը կը կրէ»։ Ասոր առջեւ է որ մենք ալ կը ստիպուի՛նք քիչ մը տեղի տալ, սակայն ամուր բռնելով կըրկին մեր համոզումը թէ Յոբ ապրող իրական դէմք մըն էր, քանի որ Եզեկիէլ (Գլ. ԺԴ. 14) կը յիշէ զայն Նոյի ու Դանիէլի նման ապրող անձերու կարգին մէջ, ու Յակոբոս առաքեալ ալ անոր համբերութիւնը իբր օրինակ կը բերէ. (Յակ. Ե. 11)։

Մեր տեսութիւնը պիտի կրնանք սապէս ամփոփել. Յոբի պատմութիւնը իրական պատմութիւն մըն է, Յոբ ապրած է ու քաշա՛ծ այն նեղութիւնները՝ որոնք ցուցուած են գիրքին մէջ, անոր երեք բարեկամներն ալ եկած են անոր այցելութեան ու այն տաք վիճաբանութեանը մտած անոր հետ, որուն միջոցով մը Տէրը միջամուխ կ'ըլլայ։ Բայց թէ՝ ճիշդ բառ առ բառ կը ներկայացուի՞ն Յոբի, անոր բարեկամներուն ու Աստուծոյ խօսածները գիրքին մէջ, տարակոյս չկայ որ դէպքէն շատ երկար ժամանակներ վերջը հեղինակը լսած ըլլալով այդ պատմութիւնը և այլ և այլ անձերու ուղերձներուն ալ էական մասը, կա՛մ իմաստը տեղեկանալով, կամ աւանդութենէ և կամ արձանագրութիւններէ ձեռնարկած է իր բանաստեղծական հանճարովը ու քերթողական արուեստին ճարտարութիւնովը այնպէս գեղեցկօրէն հիւսել իր պատմութիւնը, պատմութիւն մը՝ որ ըստ երեւոյթին թէեւ իր հեղինակին ճարտարութիւնն ու արուեստը կը պատկերացնէ, բայց խորը, անոր ներքին մասերուն մէջ իրական պատմութիւնը կայ պահուած։ Տարակոյս չկայ որ Յոբ պիտի խօսի դարերու շրջանին մէջ սիրտերու հետ իր կեանքովը ու պիտի ազատէ դեռ շատերը կեանքի առեղծուածներու առջեւ շուարումներու ենթարկուելէ։

Ս. Գ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ԵՐԿԱՐԱՏԵՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

«Սթանտարտ»էն

Եւրոպայի մէջ տակաւին կան մարդիկ որոնք կը յաւակնին կարծել թէ Պատերազմը կարելի է վերջացած տեսնել միջնորդութեամբ մը։

Թ՛ող որ երկուստեք եղած ահեղ պատրաստութիւնները բոլորովին կը մերժեն այդպիսի կարծիքի մը հաւանականութիւնը, կա՛յ աւելի ներքին և զօրաւոր պատճառ մը որով տակաւին բանաւոր չէ յոյս տածել թէ Ռուսեւ-ճաբոնական Պատերազմին առաջքը կարելի է առնել միջնորդութեամբ մը։ Հիմակ որ երկու Տէրութիւնները իրենց բոլոր միջոցները, մարդ և դրամ, տրամադրելի ըրած են իրենց ազգային արժանապատուութիւնը փրկելու համար, կարելի չէ լրջօրէն խօսիլ միջնորդութեան կամ միջամտութեան գաղափարի մը վրայ։ Եթէ նոյն իսկ Մանչուրիան Ռուսիոյ առաջարկուի, եթէ այս սակարկութեան վրայ Բորթ Արթուրն ալ աւելցուի, Քորէայի մէջ առաւելակշռութիւնը վերապահելով Ճաբոնի, կասկածելի է նոյն իսկ որ այս տեսակ համաձայնութիւն մը, չէզոքներուն կողմէ հնարուած և Ճաբոնի կողմէ ընդունելի եղած, կարենայ վերջ տալ արիւնուշտ Պատերազմին։ Հիմա նժարին մէջ Մանչուրիա և Բորթ Արթուր չկայ միայն, այլ նիւթականէն վեր, շատ վեր բարոյական շահը կայ, որուն համեմատ Ռուսիա ա՛յն ատեն միայն կ'ընդունի միջնորդութիւնը, երբ իր զէնքերուն յաջողութիւնները պատերազմին ելքը ա՛լ բոլորովին անկասկած կ'ընեն իրեն համար։ Ճակատամարտի դաշտերուն վրայ յաջողելէն վերջ ո՛ և է կարգադրութիւն կարելի է, նոյն իսկ Ճաբոնն ալ չզրկելով, բայց քանի որ հիմա, առանց այս յաջողութեան, լոկ շնորհուկ մը պիտի ըլլայ Ռուսիոյ համար ո՛ և է օտար միջնորդութիւն, Ռուսիոյ ո՛չ պատիւը ո՛չ շահը կը ներէ իր ստորագրութիւնը դնել համաձայնութեան մը տակ, զոր իր ճակտին քրտինքովը վաստըկած չըլլայ։

Արդէն չէզոքներու կողմէ համաձայնութեան մը առաջարկութեան գաղափարը լոկ լրագրական խօսքեր են, ո՛չ մէկ եւրոպական Դահլիճ դեռ լրջօրէն ատանկ բանի մը վրայ մտածած է, որովհետեւ մինչեւ որ անուղղակի կամ ուղղակի միջոցներով պատերազմիկ Տէրութիւններու մէկուն կամ միւսին կողմէ որոշ յայտարարութիւն մը չըլլայ միջնորդական առաջարկի մը ընդունուելուն, ո՛չ մէկ Դահլիճ յանձն կ'առնէ պայմանի մտնելու, կամ պայմաններու վրայ խորհրդակցութիւններ ընելու ուրիշներուն հետ։ Յիշեցէ՛ք Պօէրական պատերազմը։ Երբ անգլիական զէնքերը մին միւսէն աւելի ջախջախիչ պարտութիւններու կ'ենթարկուէին, երբ նոյն իսկ Լոնտոնի մէջ ապագան շատ մութ կ'երեւնուէր, և Ազատական Կուսակցութիւնը, որ պօերոսէր տրամադրութիւններով առօգուած էր արդէն, զինուորական անյաջողութիւններէն նպաստաւոր հեռապատկեր մը չէր նշմարեր Մեծն Բրիտանիոյ, նոյն իսկ ընդհանուր քաղաքականութեան տեսակէտով, ո՛չ ոք միջնորդեց, որովհետեւ բացայայտօրէն իր վերջին խօսքը ըսած էր Անգլ. Կառավարութիւնը թէ Պօէրներուն հետ միջնորդութիւն պիտի չընդունի, երկուքն ալ պէտք է մինակ մնան կռուի դաշտերուն վրայ։ Ընդհանրապէս պատերազմին սկիզբները անյաջողութիւններու նշաւակ եղած պատերազմիկ Տէրութիւնը կը փութայ նոյնօրինակ յայտարարութիւն մը ընել հրապարակի վրայ շրջած զրոյցները միանգամ ընդ միշտ հերքելու համար։ Ռուսիա ալ նոյնը ըրաւ, ինչպէս կը յիշուի։ Լամզտորֆ կոմս արտասահմանի Ռուս դեսպաններուն ուղղած շրջաբերականով ողջու կերպով մերժեց ո՛ և է օտար միջնորդութեան ներկայ ու ապագայ գաղափարը։ Ճաբոն պաշտօնապէս այդպիսի յայտարարութիւն ընելու պէտք չունէր, թէեւ անոր ալ Մամուլը պնդեց թէ մինչեւ որ Ճաբոնի բոլոր պայմանները չգոհացուին, հաշտութիւն անկարելի է։ Եթէ Մեծն Բրիտանիա իր զինուորական-ցամաքային պատիւին համար Պօէրներուն հետ հաշտութիւն կնքելու չզիջեցաւ, պէտք է գիտնալ թէ Ռուսիա Ճաբոնի հետ հաշտութիւն կնքելու զիջումը պիտի չընէ օտարին միջամտութեամբ։ Ռուս քաղաքականութիւնը այս որոշումը առած է. հրատարակած է հրապարակաւ, և վերջին խօսքը միմիայն պիտի մնայ զէնքերուն, մինչեւ որ փայլուն յաղթութիւններու շարք մը ցամաքի վրայ տեղի ունենայ։

Վերջապէս, խնդիրը քիչ մը աւելի պաղարիւնութեամբ և լրջօրէն քննելով, Պատերազմին տարեկան մէկ շրջանը բնաւ չէ սպառած Ռուսիոյ միջոցները։ Հարիւր քսան միլիոնէ աւելի բնակիչ պարունակող Մեծ Կայսրութեան համար վերջապէս գործերը ծայրը ծայրին եկած չեն, որպէսզի հաշտութեան գերագոյն վայրկեանը մօտեցած համարինք։ Առ առաւելն մինչեւ ցարդ 40,000 մարդոց կորուստը մահացու հարուած մը չէ բնաւ Մոսկովեան Կայսրութեան համար, ան ունի տրամադրելի ահագին ուժեր, մարդու և դրամի տեսակէտով, և պարտութենէ պարտութիւն ընթանալով, հետզհետէ կը մօտենայ իր գործողութիւններու խարսխին, և առ նուազն երեք տարիներու շրջան մը կրնայ բոլորել առանց կարծուած դժուարութիւններուն ենթարկուելու։ Պօէրական պատերազմը երեք տարի տեւեց, և պատերազմին միջոցէն Անգլիա ահագին պարտքերու տակ ինկաւ, և մինչեւ այսօր անոր հակահարուածը կը կրէ։ Ռուսիոյ դրամական կարողութիւնը կարծուածէն շատ աւելի հաստատուն ցոյց կու տան Պանքայի և Սեղանաւորութեան մասնագէտները։ Այս տողերուն մէջ անցեալ օր մեր ընթերցողներուն ներկայացուցինք Լոնտոնի օտար Առեւտրական Սենեակներուն Դաշնակցութեան Նախագահին մասնագիտական ուսումնասիրութեան եզրակացութիւնը միայն, որով թուանշան ի ձեռին կը յայտարարէր թէ Ռուսիոյ դրամական վարկը հաստատուն է, և ատանկ անյաջողութիւններով անմիջապէս վտանգուելիք վարկ չէ։ Եթէ խաղաղութեան սիրտահարները Ռուսիոյ դրամական կարողութեան անբաւականութեան վրայ կը հիմնեն իրենց սիրուն ծրագիրը, կ'ըսէր, մեծապէս կը սխալին, որովհետեւ այդ վարկը ո՛չ միայն գոյութիւն ունի, այլ ընդարձակ ժամանակամիջոցի մը համար ալ կը բաւէ։ Հետեւաբար այդ կողմէն տակաւին յուսալի բան մը չկայ։ Գալով զինուորական զօրութեան, ինչպէս վերը ակնարկեցինք, Ռուսիա զօրքի և ռազմամթերքի իր ահագին պատրաստականութիւնները ո՛չ միայն սպառած չէ, այլ նոր սկսած է գործածել, և ծայրը բերելու համար դեռ տարիներու պէտք կայ։

Նոյնը կատարելապէս իր ախոյեանին՝ Ճաբոնի համար։ Ոչ զինուորի պակասութիւն ունի, ոչ ռազմամթերքի, միշտ առոյգ է, միշտ թարմ, նո՛յն ոյժով Ճաբոնն է դեռ, մտողաշ տարրերին բովանդակ ծաղիկն և կենդանութեան մէջ, չարքաշ ու տոկուն Ճաբոնը, որ ծովու և ցամաքի կռիւներու համար հաւասարապէս օժտուած, ի վիճակի է միշտ բարեկարգութեամբ և անվեհերութեամբ Պատերազմը շարունակելու, այն խիզախ ու յորդառատ համարձակութեամբ, զոր տուին իրեն մինչեւ հիմա Լիաօթունկ թերակղզիին և Մանչուրիական լեռնադաշտերուն անմրցելի առաւելութիւնները։ Ան ալ ունի դրամ և մարդ, բազմամեայ պատերազմին համար, եթէ այնպէս չըլլար արդէն, գործի չէր սկսեր։ Շինթօյական երկիրը պահեստի հզօր ուժեր ունի, և եւրոպացի ըմտագէտներուն հաշիւները միշտ սխալ կ'ելնեն արդէն, ամէն անգամ որ իրենց երկրէն դուրս ուրիշներու հաշիւներովը զբաղելու անյաջող ճիգեր կ'ընեն։ Հակառակ պատերազմին՝ Ճաբոն առաւել քանակութեամբ արտաքին վաճառականութիւն կ'ընէ արտասահմանի հետ, ինչ ինչ վաճառքներ կան, զորս անպատճառ Ճաբոնէն պիտի գնեն Եւրոպացիք և Ամերիկացիք։ Եւ այս ծաղկեալ վաճառականութիւնը կ'երթայ կ'ստուարացնէ Ճաբոնի պահեստի դրամագլուխը՝ Պատերազմը երեսի ջուրով առաջ տանելուն օգնելով այսպէս։ Եթէ Ռուսիա Ֆրանսայի պէս դրամատէր զինակից մը ունի, Ճաբոն ալ Մեծն Բրիտանիոյ պէս անսպառ աղբիւր մը ունի, գետ մը աւելի, որուն վրայ աւելցուր Միացեալ Նահանգներուն աղբիւրը, ան ալ գետ մը։ Ինչ որ ալ ըլլայ Ճաբոնի ապագան Պատերազմին հետեւանքով, Ճաբոն մեծնայ իսկ, պզտիկնայ իսկ, իր գոյութիւնը յաւէտ երաշխաւորուած է, և մանաւանդ ա՛յսպիսի կենսալից ոյխուժութենէ մը վերջ։ Իր պահանջատէրները բնաւ մտահոգութեան մէջ ինկնալու պատճառ մը չունին, քանի որ ճարտարարուեստի և վաճառականութեան ա՛յնքան սիրտ ու հոգի տուող երկրի մը վրայ է իրենց առնելիքը։ Միթէ այս աններքելի նկատողութիւնները ա՛յնքան հրապուրիչ և տրտմեցուցիչ հանգամանքով մը պէտք չէ ներկայանան մեր աչքեւ, իր հզօր հակառակորդին ալ հաւասար զօրութիւնը չտեսնելու աստիճան։ Ահա այս կէտն է զոր գլխաւորաբար կ'ուզէինք բացատրել։

Արդ, միջնորդութեան կամ միջամտութեան պարագան առ այժմ մէկ կողմ թողլով, դրամական կամ սեղանաւորական կարողութեան պարագան ալ դարձեալ մէկ կողմ թողլով, կը մնայ միայն բուն իրականութիւնը, այն է պատերազմին ընթացքը, և երկու հակառակորդներուն ահեղ մրցումը Ծ. Ասիոյ հեռաւոր մարզերուն մէջ։ Ապահովաբար այս անգամ ալ պիտի նահանջէ Քուրոբաթքին, և այս անգամ ալ պիտի յառաջանայ Օեամա, իր սարօքը և ընկերներովը, Օգու, Նօծը, Քուրօքի, և կարգ մը ընթեռնլի ու անընթեռնլի անուններ ալ պիտի դրոշմուին ճաբոնական յաղթանակներուն մատեաններին մէջ։ Բայց առայժմ Ճաբոն տակաւին իր նպատակին հասած չըլլար։ Նահանջը պարտութիւն չի նշանակեր դեռ Ռուսիոյ համար, քանի որ իր նահանջի գիծը կտրուած չէ, և եթէ մինչեւ հիմա չկտրուեցաւ, երբ ուժերը և տեղերը աւելի նպաստաւոր էին, արդարեւ զարմանալի ձախողուածք մը հանդիպած պիտի ըլլան Ռուսք, եթէ Ճաբոնցիք անկէց վերջը տակաւին յաջողին կտրել այդ գիծը, ինչ որ խիստ անհաւանական է։ Քուրոբաթքին իր նահանջի գիծը կ'ապահովէ ո՛ և է գործողութիւն վարելէ առաջ։

Մինչ այս մինչ այն, Լիաօթունկ թերակղզիին մէկ ողողնաձեւ ծայրը կորկառող հրուանդանին վրայ իրենց դիմադրութիւնը կը շարունակեն ափ մը Ռուսք, բոլոր աշխարհի հիացումը գրաւելով աննախանձաբար։ Բորթ Արթուրի պահակազօրքերուն դիւցազնավայել արիութիւնը կարծես անուղղակի ապացոյց մըն է այն յամառ տրամադրութիւններուն, որոնց համեմատ Ռուսիա առաջ պիտի տանի այս պատերազմը մինչեւ որ պարաւորէ Չէնքերուն Բախտը ճակատագրային նժարը իր կողմը դարձնելու։ Բորթ Արթուր կը դիմադրէ տակաւին, և թէեւ Չիֆու ապաստանող պոչաւոր մազերով Չինացիները երեւակայելի և աներեւակայելի ամէն բան կը պատմեն քաղաքին մասին, բայց գործերը ճիշդ հոն են այսօր ուր էին քանի մը շաբաթ առաջ։ Թոքիօյէն Վիեննական թերթերուն հեռագրուած լուրերը, զոր երէկ կը ներկայացնէինք մեր ընթերցողներուն, ա՛յնպէս ցոյց կու տան թէ քաղաքը դեռ ինկնալու մօտ չէ, և կացութիւնը հոն ալ խիստ անորոշ է, ա՛յնպիսի անորոշութիւն մը որ կ'աւելցնէ Պատերազմին վերի կողմերուն մէջ նահանջի բազմապատիկ խաղերուն տրամաթիք հանգամանքը։ Չինաստանի կացութեան, կամ, աւելի, քաղաքականութեան անստոյգ պարագաները ա՛լ աւելի կը չէզոքեն Ճաբոնի յաղթանակներուն կեղակարծ ապագան։ Չինաստան Ճաբոնի հետ պայմանաւորուիլ չուզեր Մանչուրիոյ մասին, ան միշտ կը սպասէ արդիւնքին, շարունակելով իր երկդիմի և երկբայելի ընթացքը։

Մանչուրիոյ Ռուս Բանակին հրամատարութիւնը երկու մասի բաժնուեցաւ։ Զարին հրամանագրով ուրիշ նոր զօրավար մըն ալ պիտի աջակցի գրեթէ հաւասար իրաւունքներով Քուրոբաթքինի, թէեւ վերին հրամատարութիւնը պիտի պահէ միշտ այս վերջինը, ճիշդ ինչպէս Օեամա, որ վերին հրամատարը ըլլալով հանդերձ, ա՛յնքան սեղմիչ ազդեցութիւն մը չունի Քուրօքիին, Օքուին և Նօծիին վրայ։ Զարին կարեւոր հրովարտակը երէկ տեսնուեցաւ հեռագիրներու բաժնին մէջ։ Այսպէս նոր ապացոյց մըն ալ թէ, Ռուսիա կը պատրաստուի միմիայն իր հաշտոյն համեմատ շարունակելու գործը։

Դիւանագիտութեան շնորհիւ ի մօտոյ կը կարգադրուի պատերազմական արգիլուած վաճառքներուն խնդիրն ալ, և երբ չէզոքներուն իրաւունքները այսպէս հաստատուին, և վաճառականութեան արգելքները վերցուին առաւել կամ նուազ նպաստաւոր կարգադրութեամբ և զիջումներով, երկու հակառակորդները աւելի ապահովապէս մինակ պիտի գտնուին դէմ առ դէմ, միջնորդութեան հեռապատկերը աւելի պիտի աղօտանայ։ Պէտք է գիտնալ թէ միջնորդութեան պէտքը չզգացող գլխաւոր պարագան չէզոքներուն առեւտրական և միջազգային իրաւունքներուն անխախտ պահպանութեան զգացումէն առաջ կու գայ ընդհանրապէս. Անգլիա և Միացեալ Նահանգները իրենց այդ իրաւունքը մասամբ արժեցուցեր են, և մնացեալն ալ կարգադրուելու վրայ, քանի որ վերջին լուրերը կ'ըսեն թէ Զարին հրամանով կազմուած յանձնաժողով մը կը զբաղի նպաստաւոր և բարեկամական պատասխան մը տալու Միացեալ Նահանգներուն ծանուցագրին ի մասին պատերազմական արգիլուած վաճառքներուն։ Սմոլենսք և Պեթերսպուրկ շոգենաւերուն յարուցած նաւային գրաւումներուն խնդիրը կարգադրուեցաւ. պիտի կարգադրուի նաեւ երկրորդ խնդիրը Միացեալ Նահանգներուն հետ։ Եւ երբ այսպէս միջազգային քաղաքականութեան առեւտրական կողմնակի խնդիրները իրենց նպաստաւոր լուծումը գտնեն բանաւոր եղանակով մը, ա՛լ աւելի դիւրութեամբ պիտի կատարուին Ծ. Արեւելքի Պատերազմին կողմնակի շարժումները, որոնք այս միջոցիս դարձեալ ընդհանուր հետաքրքրութեան առարկայ դարձած են, Մուքտէնի և Թիլինկի շրջանակներուն մէջ, ուր պիտի մղուի արիւնալից պատերազմին հանգոյցները բնորոշող երրորդ կամ չորրորդ մեծ ճակատամարտը։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՔԷՕԼՆ, Սեպտ. 27.— Բեդերապուրկէ կը հեռագրուի Քէօլնիշէ Ձայթունկի.— Ի նպաստ հաշտութեան զանազան յայտարարութիւններ տեսական կարեւորութիւն մը միայն ունին։ Ձեռնհաս շրջանակներուն մէջ հաշտութեան վրայ չեն խորհիր, մինչեւ որ Ռուսիա փայլուն յաղթութիւն մը չըշահի։

ԼՈՆՏՈՆ.— Լիաօեանկէ կը հեռագրուի Տէյլի Թելէկրաֆի թէ Ճաբոնցիք գրաւեցին Եէն Դայի ածխահանքերը ուր Ռուսերը տկար դիմադրութիւն մը ըրին։

ՊԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Զօր. Սախարով ամսոյս 26 թուով կը հեռագրէ Ընդհ. Սպայակոյտին.— Ճաբոնական յառաջապահ գունդէն մէկ վաշտ հետեւակ ու երկու վաշտ հեծելազօրք երէկ յարձակողականի սկսան Թումին գիւղին մօտ բլուրներուն շրջակայքը, բայց մեր զօրքերէն ետ մղուեցան։

Ռուս հեռագր. Գործակալութիւնը Խարպինէ կը հեռագրէ թէ Սախալին կղզիէն առնուած լուրերու նայելով. Սեպտ. 25ի գիշերը Անիվա հրուանդանին կողմէն թնդանօթաձգութեան ձայներ լսուեր են, (կամ Սիրէթօքօ հրուանդանէն, կղզիին հարաւ արեւելեան կողմը), որ հաւանաբար արդիւնք էր շրջակաները տեղի ունեցած նաւամարտի մը։

ՇԱՆԿԱՅ.— Ռէօյթէր կը ծանուցանէ թէ Շանդունկի հիւսիս-արեւմտեան կողմէն առնուած լուրերու նայելով, Կաֆամարտիկները յայտարարութիւններ կը ցրուեն, որոնք օտարազգիներու բնաջինջ ընելու պայմանաժամը Հոկտ. 17ին կ'որոշեն։

ՎԻԵՆՆԱ.— Բեթերսպուրկէ կը հեռագրուի Մաքէնի թէ Բորթ Արթուրի դէմ Սեպտ. 22ի յարձակումը բոլոր բերդերուն կողմէ ետ մղուած է ճաբոնցիներուն համար ծանր կորուստներով։ Պաշարման դժուարութիւնները անակնկալ կերպով կ'աւելնան։ Ճաբոնցիները վերջին օրերս իրենց գրաւած քանի մը ամրոցներէն ետքը տեսան որ ներքին ամրութեանց գօտիին մէջ նոր ամրութիւններ և մարտկոցներ հաստատուած են։

ԹՈՔԻՕ.— Իշխան Քարլ Անթուան տը Հօհէնձօլլըրն երէկ այցելութիւն տուաւ Ճաբոնի Կայսեր և Կայսրուհւոյն։ Միքատոն ապա փոխադարձ այցելութիւն տուաւ։

ՀԱՄՊՈՒՐԿ.— Իտալիոյ վարչապետ Մ. Ճիօլիդդի հոս հասաւ և երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետ Կոմս Պիւլովի հետ։

ՏՐԻԷՍՏԷ.— Ժոռժ թագաւորին առողջական վիճակին վրայ այսօր հրատարակուած բժշկական տեղեկագիրը կ'ըսէ. Ն. Վեհափառութիւնը դժուարաշնչութենէ կը տառապի որ շնչերակներու խանգարման կը վերագրուի։ Յուզեալ գիշեր մը անցուց։

ԱԹԷՆՔ.— Պաշտօնաթերթը արքայական հրամանագիր մը կը հրատարակէ որ Խորհրդարանը լուծեալ կը հռչակէ։

ՊԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Մուքտէնէ կը հեռագրուի թէ Ռուսերը Սեպտ. 25ին ետ մղեցին հետազօտութիւն մը զոր Ճաբոնական յառաջապահ գունդերը կ'ընէին Մուքտէնի շրջակայքը։

Զօր. Քուրոբաթքին կը տեղեկացնէ Բեդերսպուրկի Ընդհ. Սպայակոյտին թէ ռուսական բանակին համախմբման պատրաստութիւնները աւարտած են։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ռէօյթէր կը ծանուցանէ թէ Զօր. Քուրոբաթքին հրաման ստացեր է պաշտպանողականի վրայ մնալ մինչեւ որ Զօր. Կրիբընպէրկի երկրորդ զօրաբանակը հասնի, որ մասամբ Խարպին կը գտնուի։

Չիֆուէ կը հեռագրուի Սէնդըրլ Նիւզի թէ Սին-Մին-Դինկի մէջ համախմբուելու համար է որ Ճաբոնցիք թուլցուցին իրենց յառաջխաղացումը։

ԲԱՐԻԶ.— Մանչուրիոյ մէջ հունձքին դէմ պատերազմական վիճակին յարուցած դժուարութեանց պատճառաւ, վախ կայ որ սով կը ծագի Մանչուրիոյ բնիկներուն մէջ։

ՊԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Քօլէրայի համաճարակը արագապէս կը ծաւալի Աֆղանստանի մէջ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

28 Սեպտ. 1904

Հեռագրական գործակալութիւնը գիշերը մինչեւ ուշ ատեն Բարիզի Պօրսային գիները չհաղորդեց մեզի։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՊՍԱԿՈՒՆՔ

Գշ. գիշեր, ժամը 3ին, Գումգաբուի Անգղ. վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ պսակադրութեան հանդէսը կօշկակար Տիար Զաքար Գ. Մալլաեանի Օր. Նազենի Գ. Էնֆիէճեանի հետ։ Պսակի Խորհուրդը կատարեց Վեր. Ա. Գ. Շմաւոնեան։

☛ Կարդալ Մահմուտ Փաշա, Խ. ՓԷՍՃԵԱՆ դեղարանի ծանուցումը Դ. երես։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՇՆՈՐՀԱԶԱՐԴ ՀԱՅՐԱՊԵՏ ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒ Տ. Տ. ՍԱՀԱԿ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ

Վեհ. Կայսրը բարեհաճած է հրամայել որ Կայս. անձնական գանձէն հոգացուին Ս. Կաթողիկոսին ճամբորդութեան ծախսերը։ Ն. Ս. Օծութիւն զգածուած Կայս. այս բարձր շնորհէն ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրաւ արեւշատութեան համար Ն. Կայս. Վեհափառութեան Որ միշտ իր շնորհացը կարժանացնէ Կիլիկիոյ Ս. Աթոռը։

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

Մայրաքաղաքիս մէջ հրատարակուող ամէն լեզուէ լրագիրներ խիստ համակրական ոճով նկարագրած են Կիլիկիոյ Շնորհազարդ Հայրապետ Տ. Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսի մայրաքաղաքս ժամանելը։

Մեր Թուրք պաշտօնակիցները՝ Թէրճիւմանը Հագիգաթ, Սապահ և Իգտամ երկար մանրամասնութիւններ գրած են այս առթիւ, գովեստական տողեր աւելցնելով Ն. Ս. Օծութեան նկատմամբ։ Նոյնպէս ֆրանսերէն Սթամպուլ, և անգլօ-ֆրանսական Լէվանդ Հէրալտ և Մօնիթէօր Օրիանթալ լրագիրները, ինչպէս նաեւ Յունարէն Քօնսթանթինուբօլիս, Թախիտրոմոս, Բրօոտոս, Վիզանթիս, Նէա Էֆիմէրիս և Անաթօլի լրագիրները մանրամասնօրէն գրելով Ս. Կաթողիկոսին մատուցուած սիրալիր ընդունելութիւնը՝ գովեստական տողերով նկարագրած են բարի գալուստի արարողութիւնները։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

[Հայ-Հռոմէական Պատրիարքարանի Ներկայացուցիչները]

Հայ-Հռովմէականներու Կ. Պատրիարքական փոխանորդ Արհ. Տ. Աւետիս արք. Արփիարեան երէկ, ընկերակցութեամբ Մարաշի առաջնորդ Գեր. Տ. Յովհաննէս եպս.ի և Պատրիարքարանի ընդհանուր քարտուղար Թէրզեանի և Կ. Պատրիարքի անձնական քարտուղար Մոլոյեան վարդապետներու, երկու կառքերով կէսօրէն վերջ Երուսաղէմատուն եկաւ, Ն. Ս. Օծութիւն Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին բարի գալստեան այցելութիւն տալու համար, ի դիմաց Կ. Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազանի։

Հիւրերը սանդուխին գլուխէն ընդունուեցան Տ. Տ. Խապայեան, Տէր Կարապետեան և Վաղարշակ վրդ. Ներէն, և առաջնորդուեցան Դահլիճը։ Հոն Տ. Արփիարեան Սրբազան և իր հետեւորդները համբուրեցին Ն. Ս. Օծութեան Ս. Աջը, ուրկէ վերջ կատարուեցաւ ներկայացումը։ Խօսակցութիւնը շարունակուեցաւ Ն. Ս. Օծութեան և Արփիարեան Սրբազանի միջեւ, որոնք հին ծանօթներ էին իրարու՝ Երուսաղէմէն։ Երբ Տ. Արփիարեան Սրբազան հոն գացած էր Զմմառայի վանքէն վարդապետի մը ձեռնադրութեան համար։ Յետոյ Մարաշի առաջնորդ Տ. Յովհաննէս եպս. ցաւ յայտնեց որ ինք Կ. Պատրիարքի ընտրութեան առթիւ Կ. Պոլիս եկած էր, որով Ն. Ս. Օծութեան Մարաշ այցելութեան ատեն հոն չգտնուեցաւ։ Ս. Կաթողիկոսը պատասխանելով ըսաւ թէ.— Մարաշի Հայ-Հռոմէականաց առաջնորդական տեղապահ վարդապետը շատ կարող ու ձեռնհաս եկեղեցական մըն է և Զէյթունէ Մարաշ գացած ատեն իրեն ընկերացած է մինչեւ քաղաք, և շատ գոհ մնացած է անոր ուղեկցութենէն։ Ն. Ս. Օծութիւնն յետոյ անդրադարձաւ Մարաշի Հայ-Հռովմէական եկեղեցիին և առաջնորդարանին վրայ, որոնք ըսաւ պէտք ունին նորոգութեան և յոյս յայտնեց որ նորընտիր Կ. Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազան պէտք եղածը պիտի ընէ, անոնց նորոգութեանը համար։ Տ. Յովհաննէս եպս. ըսաւ թէ նորընտիր Կ. Պատրիարքը արդէն կարեւորը պիտի անօրինէ։ Յետոյ Ս. Կաթողիկոսը «Մեր Սիսի վանքն ալ կարօտ է նորոգութեան ըսաւ և տայր Աստուած որ մենք ալ նորոգենք մեր վանքը, որպէսզի իրարմէ նախանձելու պատճառ չունենայինք» աւելցուց քմծիծաղով։ Խօսակցութիւնն այսպէս շարունակուեցաւ կէս ժամու չափ, և պաշտօնական պատուասիրութիւններ ըլլալէ վերջ, Տ. Աւետիս արք. Արփիարեան իր հետեւորդներով մեկնեցաւ Երուսաղէմատունէն։

*** Երէկ Ն. Ս. Օծութիւն Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը այցելութիւնը ընդունեց կղերական և աշխարհական ծանօթ անձնաւորութիւններու։ Ի մէջ այլոց Ն. Ս. Օծութեան այցելեցին, կրօն. Ժողովոյ Ատենապետ Տ. Գրիգորիս արք. Յովհաննէսեան, և Բ. Ատենապետ Տ. Վահրամ արք. Մանկունի, Տ. Արիստակէս եպս. Վանքեան, Վրթանէս վրդ. Գալըպճեան և Անտոն պէյ Բեօջօղլու, ծանօթ սեղանաւոր-վաճառական Մանուկ Արզեան և Խաչիկ Խորասանճեան, արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնատարներէն՝ Միքայէլ Կիւլպէնկեան, ծանօթ վաճառական Մկրտիչ Մանուկեան, Բարսեղ Մանուկեան, Տօքթ. Թորգոմեան, Նշան Ղուկասեան, Յարութիւն Մրմրեան, Գրիգոր Մելիտոսեան, Մարկոս Նաթանեան, Կարապետ Սօլախեան, Մկրտիչ Գալֆայեան էֆէնտիները, Տնտեսական Խորհրդոյ անդամներէն ոմանք և Պատրիարքարանի ամբողջ պաշտօնէութիւնը։

*** Ն. Ս. Օծութեան յատուկ կաթողիկէն չքնաղպէս շինուած և պատրաստուած ըլլալով, պիտի զետեղուի իր տեղը։

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

ԻԶՄԻՐ, Սեպտ. 13/26

Ինչպէս «Մանզումէ»ի ուղղած հեռագրէս կերեւար, երէկ կիրակի ժամը 11ին միջօրէն (Ը. Ե.) Իսկենտէրունէն նաւահանգիստս հասաւ Կիլիկիոյ Ամեն. Ս. Կաթողիկոսը Կ. Պոլիս տանող Լօյտի Մարիա Թէրէզա, շոգենաւը։

Գրեթէ անակնկալ մը եղաւ այս մեզ համար, Թէեւ Ս. Պատրիարք Հայրը՝ Տ. Դանիէլ վրդ.ի հեռագիր ուղղած էր այս առթիւ և Ազգ. վարչութիւնը Ն. Ամենապատուութիւնը Իզմիրի մէջ պատշաճ կերպով ընդունելու և դիմաւորելու համար տնօրինութիւններ ըրած էր, սակայն շաբաթ օր Լօյտի գործակալութիւնը Ազգ. Առաջնորդարան հաղորդեր է թէ «քարանթինայ»ի առթիւ Քլազոմէնի առջեւ կանգ պիտի առնէ շոգենաւը, ու չպիտի կրնայ մտնել Իզմիրի նաւահանգիստը։ Հետեւաբար Պատր. փոխանորդ հայրն ալ այդ իրիկուն Մաղնիսա մեկնեցաւ, նախագահելու համար տեղին եկեղեցւոյն տօնախմբութեան. ուրկէ մի քանի օր առաջ կրկին հեռագիրներ առաքած էր։

Երէկ առաւօտ Լօյտի Ընկերութիւնը լուր կուտայ Առաջնորդարան թէ շոգենաւը վերջին պահուն իր ուղղութիւնը փոխած ըլլալուն քանի մը ժամէն Մարիա Թէրէզա Իզմիր կուգայ։

Այս բերկրաբեր լուրին վրայ, վարչութիւնը անմիջապէս հրաւէրներ ղրկեց Ազգ. պաշտօնական մարմիններուն, խմբովին շոգենաւ երթալով իրենց մեծարանքները մատուցանելու համար Ս. Կաթողիկոսին։

Ժամը 11ին միջօրէին երեւցաւ Մարիա Թէրէզա, որուն մեծ կայմին վրայ կը ծածանէր օսմ. դրօշը։ Պատգամաւորութեան շոգենաւակը, որ պատրաստ կը սպասէր, անմիջապէս ճամբայ ելաւ։ Շոգենաւակին մէջ կը գտնուէին Առաջն. Փոխանորդ Տ. Յովհաննէս քհնյ. Մինասեան, իր հետ ունենալով երեք քահանաներ։ Ազգ. Վարչութեան կողմէ՝ Խորասան Երուանդ, Հայրենց Յակոբ, Թումաեան Թումաս, Մ. Երբեմ, Խարոյ և Պալտպանեան Կարապետ էֆէնտիները։ Ուսում. Խորհրդոյ կողմէ Տօքթ. Ստեփան Թէրզեան, Վահան Պոլապանեան և Ծօն Փափազեան։ Դատաստ. Ժողովոյ կողմէ Պահարեան էֆ., Առաջնորդարանի պաշտօնեաներ ու Թերթերու Թղթակիցներ։

Մեր շոգենաւակը հանդիսաւոր գնացքով մը մօտեցաւ Մարիա Թէրէզայի, որուն սանդուղին գլխէն Իզմիրի պատգամաւորութիւնը ընդունեցաւ Ս. Կաթողիկոսին հետեւորդ վարդապետներէն։ Ն. Ամենապատուութիւնը այդ պահուն ճաշի նստած ըլլալուն՝ պարտաւորուեցանք ժամու մը չափ սպասել շոգենաւին սպասման սրահը։ Ապա Հալէպի համակրելի Առաջնորդ Տ. Կարապետ Ծ. վրդ. պատգամաւորութեան ծանոյց թէ, Ն. Ամենապատուութիւնը կը հաճի զիրենք ընդունելու հիւրանոցին մէջ։ Այս հրաւէրին վրայ հիւրանոց մտնելով կարգաւ համբուրեցինք Ս. Կաթողիկոսին Ս. Աջը, որմէ ետք ծանօթ գրագէտ-փաստաբան Պուալլի Գէորգ էֆ. հետեւեալ բարի գալստեան ուղերձը խօսեցաւ, զոր ունկնդրեցին ներկայք յոտնկայս.

Ամենապատիւ Ս. Հայր.

Թոյլ տուէք նուաստիս իբրեւ հաւատարիմ թարգման Զմիւռնիոյ Հայ համայնքին որդիական զգացմանց, սրտագին բարի գալուստ մաղթել ձեր Բարձր. Սրբազնութեան և մատուցանել նաեւ քաղաքակիցներուս երախտագիտական յարգանքը, ձեր բարւոք և թանկագին ծառայութեանը համար թէ՛ առ Կայսերական Կառավարութիւն և թէ առ Ս. Եկեղեցին և առ Ազգն։ Ամէն եկեղեցական և կրթական Ազգ. հաստատութեանց շահերը բարւոք պաշտպանելու և անոնց՝ Օսմ. Կայսերական Կառավարութեան հետ ունեցած յարաբերութիւնները անվրդով պահելու և իւրաքանչիւր անհատի՝ հանդէպ Կայս. Կառավարութեան հաւատարմական զգացումները ամրապնդելու համար ջանքերն ու ձեր Բարձր. Սրբազնութեան խնամքները կարողացած է ըստ արժանւոյն գնահատել Իզմիրցի Հայը։

Ահա այդ պատճառներով է որ ձեր Բարձր. Սրբազնութեան օրհնաբեր գալըստեան օրը ոսկեղբուագ անջնջելի տառերով արձանագրուեցաւ ոչ միայն մեր Ազգ. վարչութեան տոմարներուն այլ նաեւ մէն մի Զմիւռնաբնակ Հայու սրտին մէջ։

Անցեալը գրաւական մըն է ապագային. հետեւաբար ապահով ենք որ ձեր Բարձր. Սրբազնութիւնը իր իմաստութեամբը և անվհատ ջանքերովը պիտի կարողանայ երկար ատեն Ս. Եկեղեցւոյ օգտակար հանդիսանալ։ Այդ մասին մեր իղձերն ու մաղթանքները պիտի ընկերանան ընդ միշտ ձեր Բարձր. Սրբազնութեան։

Ձեր բարի գալստեան լուրը քիչ մը ուշ լսած ըլլալնուս՝ թերացանք այս անգամ մեր հիւրամեծարական պարտականութիւնը կատարելու մասին։ Ձեր Բարձր. Սրբազնութեան ներողամտութիւնը հայցելով հանդերձ կը յուսանք որ վերադարձին պիտի բարեհաճի Ձեր Բարձր Սրբազնութիւնը այցելել մեր Ազգ. հաստատութիւնները և իր թանկագին օրհնութիւնը տալ անոնց։»

Մեծանուն գրագէտ փաստաբանին սոյն անպատրաստից և պերճախօս ճառը՝ շատ հաճելի տպաւորութիւն մը ըրաւ մասնաւորապէս Ն. Ամենապատուութեան վրայ, որ պատասխանեց իր անկեղծ շնորհակալութիւնը յայտնելով ու աւելցնելով թէ Օգոստափառ Կայսեր հովանաւորութեան ներքեւ իր ջանքը չպիտի խնայէ Ս. Եկեղեցւոյ և Ազգին օգտակար ըլլալու։ Ասոր վրայ Ս. Կաթողիկոսը ներկայ անձնաւորութիւնները միառմի արժանավայել կերպով հիւրասիրելէ յետոյ կրկին իր մօտ կանչելով Պուալլի էֆէնտին, սիրալիր կերպով տեսակցեցաւ անոր հետ։

Մարիա Թէրէզայի մեկնումի ժամը մօտեցած ըլլալով, Ազգ. Վարչութեան ատենապետ Խորասան Երուանդ էֆ. ողջերթ մաղթեց ամէնուն կողմէ Ն. Ամենապատուութեան և խնդրեց խոնարհաբար որ հաճի Իզմիրի Հայ համայնքին հաւատարմական զգացումները ներկայացնել յաշս Կայս. Գահոյից։

Պատգամաւորութիւնը խորին յարգանքով և ակնածութեամբ Ս. Կաթողիկոսին Ս. Աջը համբուրելէ և անոր օրհնութիւնը առնելէ ետք, նոյն շոգենաւակով վերադարձաւ Իզմիր։ Ժամը 2ին (Ը. Ե.) Մարիա Թէրէզա իր ճամբան շարունակեց դէպի մայրաքաղաք։

Ս. ԵՐԿԱՆԵԱՆ

ԻԶՄԻՐԻ Գաւառ. Վարչութիւնը շնորհակալութիւն յայտնելով, նորընտիր առաջնորդ Տ. Եղիշէ եպիսկոպոս Դուրեանի ընտրութեան՝ Խառն Ժողովին կողմէ վաւերացմանը համար, խնդրած է որ կարեւոր միջոցները ի գործ դրուին Դուրեան Սրբազանի առաջուց փութացնելու, նկատելով որ եկեղեցական և կրթական զանազան գործերու կարգադրութիւնը կը կարօտի նորընտիր առաջնորդին հովուական հոգածութեան։ Իզմիրի Գաւառ. Վարչութիւնը Պատրիարքարան ղրկած է նաեւ առաջնորդական Պէրաթին ծախքը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ ասկէ առաջ արտօնութիւն տուած էր Տիարպէքիրի առաջնորդին՝ Արղընիի վանքին սեփական տուները վաճառելով, արդիւնքը յատկացնել վանքին նորոգութեանը, շինութեան յատուկ մասնախումբի մը միջոցաւ։ Այս տուները ծախուած են և գոյացած 9000 դրուշը յանձնուած է շինութեան մասնախումբին, որպէս զի անձամբ վանք երթալով սկսի պահանջուած նորոգութիւններուն՝ գործակցութեամբ առաջնորդ Տ. Եզեկիէլ Ծ. վրդ.ի։

ՊԱՆԴՐՄԱՅԻ Թաղ. Խորհուրդը կազմալուծուած ըլլալով, անոր տեղ նոր առժամեայ Խորհուրդ մը կազմած և Պատրիարքարան տեղեկագրած է տեղւոյն Առաջն. Տեղապահ Տ. Թաթուլ վրդ.։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ վարժարանի ուսուցիչներէն Գէորգ էֆ. Արուլեան Վիեննա մեկնած է, վիրաբուժական գործողութեան մը ենթարկուելու համար։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կարգադրութեամբ՝ մայրաքաղաքիս Ազգ. վարժարանաց շրջանաւարտներու վկայականաց բաշխումը յետաձգուած է յառաջիկայ երկուշաբթի օրուան, 20 սեպտեմբեր, և որ տեղի պիտի ունենայ դարձեալ Մայր եկեղեցւոյ մէջ ժամը 7ին։

* *

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Տնտեսական Խորհրդոյ

Խասգիւղի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ մատակարարութեան հաշուեցոյցն՝ սկսեալ 1898 Սեպտեմբեր 27էն ցվերջ Դեկտեմբերի 1903 տարւոյ, ըստ օրինի Տնտեսական Խորհրդոյ մատուցուած և անոր յոր և նման օրինակը յիշեալ եկեղեցւոյ բակը կախուած է՝ ի տես Թաղեցի Ժողովրդեան՝ քսան և մէկ օրուան պայմանաժամաւ։

Կը հրաւիրուին պատուարժան Թաղեցիներն որ այդ հաշուեցոյցին վրայ՝ եթէ որ և է դիտողութիւն ունին, գրաւոր կերպով ներկայացնեն Տնտեսական Խորհրդոյ՝ որոշեալ պայմանաժամուն մէջ, յորմէ յետոյ՝ անլսելի պիտի մնայ որ և է դիտողութիւն։

(Կնիք)

ՌԵՍՄԻ

ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Սիվաս վալիսի աթուֆ. Րէշիտ պէյ էֆ. հազրէթլէրինին մախտումը Ամէտրի Տիվանը Հիւմայուն խուլէֆաօրնտան Իզզ. Ալի Բեհման պէյէ Թէրֆիէն րիւթպէի Սանիյէ սընըֆը միւթէմայիզի թէվճիհ պույուրուլմուշ տըր։

* *

Հաճըն գազասը գայմագամ մուավինլիկինէ Թանրիրաթը Խարիճիյէ գալէմինտէ խիֆաի խըտմէթ իթմիշ օլան Հիւսէյին Ֆաիգ էֆ. թային պույուրուլմուշ տըր։

ՆԻՇԱՆ

Հիւանը խըտմէթինէ մէպնի Մէքթէպը Իտատիի Հարպիյէի Շահանէ միւտիրի Ֆէրիգ սաատ. Զէքի բաշա հազրէթլէրինէ Թէպպիլէն իքինճի րիւթպէտէն Մէճիտի նըշանը զիշանը իհսան պույուրուլմուշ տըր։

ԹԵՊԼԻՂԱԹԸ ՌԵՍՄԻՅԵԵ

Իզմիրտէքի խաստաթաս վէպա պասիլլէրի պուլունտուղը մահալլինտէն իչոր գըլընմասըն պինէէն, Իզմիր վարիտըյինի հազգընտա մէվզու օլուպ ախիրէն լաղվ օլունան մուայէնէի Թըպպիյէ վէ Թէտապիրը սաիրէնին Թէքրար Թաթպիգ վէ իճրասընա լիւզում կէօրինէրէք, իգթիզասընըն իֆա բուլունմասը Սըհհիյէ Նէզարէթէ ճէլիլէսինտէն ինպա վէ թամիմը միւթէմայիլիզայա Թէպլիղաթ իճրա գըլընտըղը իլան օլունուր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԿԱՅՍ. ՀՈԳԱՏՈՒԹԻՒՆ.—Պուրքէշի օսմ. հիւպատոս հանգուցեալ Պանիր պէյի որդին Սայիտ պէյ ձրիաբար պիտի ընդունուի Կալաթա Սէրայի Լիսէին մէջ։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Սելանիկէն կը ծանուցանեն թէ Ռումէլիի նահանգաց ընդհ. քննիչ Հիւսէյին Հիլմի փաշա, իր հետեւորդներով Սկիւպ պիտի մեկնի ուր պիտի մնայ երկու ամիս։

ԲՐԻԶՐԷՆՏԻ սանճագին մէջ վեց նոր պահականոցներ պիտի հաստատուին։

ԲԱՐՁՐ. ԽՏԻՎԸ.—Դեսպանատանց առաջին թարգմանները առջի օր Զուպուքլու երթալով այցելեցին Բարձր. Խտիվին, յանուն իրենց դեսպաններուն։

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԸ.—Տիւքաթի մէջ երկու գումարտակնոց զօրանոց մը շինուած է։

—Քըրքքիլիսէի, Թոփօվալը և շրջակայ վայրերուն մէջ բաժնուած զօրաբանակներուն համար ձմեռուան բնակարաններ պիտի շինուին։

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ.—Պէշիքթաշի մէջ վեհ. Սուլթանին կողմէ հիմնուած Աշիրէթներու վարժարանին աշակերտները նոյն վարժարանին մէջ իրենց նախնական կրթութիւնը ստանալէ ետք, կ'ընդունուին Զինուորական կամ Քաղաքային վարժարաններուն մէջ։ Աշիրէթներու վարժարանը այս տարի պիտի ընդունուին քառասուն աշակերտներ, որոնցմէ երեքը Երուսաղէմի նահանգէն։

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷՈՎ Գեղարուեստից վարժարանի ընթացաւարտներէն Րիւսթէմ էֆէնտի Եգիպտոս ղրկուած էր, ուսումնասիրելու համար հնութեանց ճարտարարուեստական վարժարանին մէջ արաբական ոճին գործածութիւնը ձեռական արուեստներու առթիւ։ Րիւսթէմ էֆ. վերադարձած ըլլալով, այս գործածութեան եղանակը պիտի սովրեցնէ Գեղարուեստից վարժարանի աշակերտներուն։

ԲԺՇԿ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Զինուորական բժիշկներէ կազմուած բժշկական պատուիրակութիւն մը Հիճազ պիտի ղրկուի, ուր պիտի մնայ Ուխտաւորութեան ժամանակամիջոցին։

ՊՈՒԼԿԱՐ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ.—Այս տարի, Կալաթա Սէրայի Լիսէն պիտի ընդունուին երեսուն պուլկար ուսանողներ։ Ասոնց մեծագոյն մասը պիտի ընտրուի Ռումէլիի նահանգներու պուլկար ժողովրդէն։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԻԿ ՄԻՋՈՑՆԵՐ.—Պարսկաստանի և Իրաքի մէջ քօլէրան սաստկացած ըլլալով, խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են անոր առաջքը առնելու համար։ Յառաջիկայ կիւամսէին Քամարանի լազարէթը պիտի բացուի, ուր քարանթինայէ պիտի անցնին Հիճազ ուխտի գացողները։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ նոր կուսակալ Րէուֆ փաշա, առջի օր Կայս. Պալատ գնաց և երախտագիտութիւն մատոյց։ Րէուֆ փաշա շաբաթ օր իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՊԱՍՐԱՅԻ նոր կուսակալ ու զինուորական հրամատար Ֆէրիգ Մէհմէտ Մուխլիս փաշա, առջի օր Կայս. Պալատ երթալով երախտագիտութիւն մատոյց և արժանացաւ Կայս. մեծարանաց։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ քննիչ Մ. Հէրմանի պաշտօնավարութեան պայմանագրութիւնը վերանորոգուեցաւ։

ԿԻՒԼԽԱՆԷԻ ախտաբանական հիւանդանոցին տնօրէն Տօքթ. Տայքէ փաշա, որ արձակուրդով Գերմանիա կը գտնուէր, առջի օր Պոլիս հասաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ նախորդ նախարարներէն Մ. Բուանքարէ շաբաթ օր Պրուսա պիտի երթայ։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանին այս տարուան դասախօսութիւնները պիտի սկսին Սեպտ. 18ի յառաջիկայ շաբաթ օրը։

ԱՐԱԳԱՀԱՐՈՒԱԾ ԹՆԴԱՆՕԹՆԵՐ.—Գերմանական «Անտրաս» շոգենաւն ի մօտոյ մայրաքաղաքս կը բերէ Քրուբի արագահարուած թնդանօթներ, Արքունի Նաւարանին մէջ Անատոլու նաւարանին ճարտարագէտներուն ձեռամբ նորոգուող «Մէթհի Պիւլէնտ» զրահաւորին համար, որուն շինութիւնը ամբողջացած են։

ՔՕԼԷՐԱ.—Պաղտատի և Պասրայի նահանգներուն մէջ ճարակող քօլէրային դէմ զգուշական միջոցներ ձեռք առնելու համար, Կայսերական Բժշկական Վարժարանի միքրոպաբանարանին Տնօրէն Համտի փաշա կարգ մը բժիշկներու հետ երէկ Մուսուլ ուղեւորեցաւ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ շոգենաւերու երթեւեկութեան ժամանակացոյցին մէջ նշանակուած սա երթեւեկութիւնները. Վոսփորէն կամուրջ թիւ 11 ու 15 եւ կամուրջէն Վոսփոր թիւ 6, 8, 10 ու 30, ինչպէս նաեւ ուրբաթ ու կիրակի օրուան յաւելուածական վեց երթեւեկութիւնները վերցուած են սեպտ. 16/29 հինգշաբթի օրուընէ սկսեալ։

ԽՃՈՒՂԻՆԵՐԸ.—Ձեռնհաս պաշտօնարանը խճուղիներու պահպանութեան համար որոշեց իւրաքանչիւր 6 քիլոմէթրոնոց ճամբու համար 120էն 200 ամսաթոշակով նորոգող պաշտօնեայ մը կարգել՝ շրջակայ գիւղերու ժողովուրդէն հրաշխաւորութիւն առնելով։ Նաեւ իւրաքանչիւր 10ը նորոգողի համար հսկող մը կարգել 250 դրուշ ամսաթոշակով։ Շինուելիք ճամբաներուն համար ալ պահապաններ կարգել։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ առեւտրական Սենեակը ձեռնհաս պաշտօնարանէն արտօնութիւն խնդրեց որ նոյն Սենեակին լրագիրը չորեքշաբթի օրերն ալ հրատարակուի։

ԷՏԻՐՆԷԷՆ կը գրեն թէ նահանգին ամէն կողմերը շաբաթէ մը ի վեր կ'անձրեւէ։ Արմտիքները այս տարի հարիւրին 30էն 40 պակաս պիտի ըլլան, սակայն տեսակով լաւ են անցեալ տարուան հետ բաղդատելով։

ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ Իզմիր հասնող «Հաթէյսա» փոխադրանաւը իր մէջ ունէր Երմէնաքի, Մուլլասի և Մարմարիցայի գումարտակները։ Առաջինը Ֆօսէ ցամաք ելաւ ուր հետիոտն ուղղուեցաւ դէպի Մէնէմէն ուր մասնաւոր կառախումբ մը կ'սպասէր իրեն Բօնիա տանելու համար։ Մնացեալ երկուքը ցամաք ելան Քիլլիսէ, ուրկէ հասան իրենց յատկացուած տեղերը։

ՕՍՄ. ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻՆ.—Օսմ. ծխախոտի Ռէժիի Վարչութեան սովորական Ընդհ. Ժողովը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Հոկտ. 6/19, Դշ. օր, Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Վօյվօտա փողոց, իր կեդրոնատեղին մէջ, կէսօրէն 2 ժամ ետքը։ Խորհրդակցութեան առարկայ պիտի ըլլան.—Ա. Վարչական Խորհրդոյ տեղեկագրին ընթերցումը, Բ. 1319 տարւոյ հաշուեկշիռին և հաշիւներուն վաւերացումը, Գ. Շահաբաժինն և պահեստի դրամագլուխն որոշելու մասին Վարչական Խորհուրդին առաջարկներն և Դ. Վարչական Խորհուրդին անդամներու անուանումը։ Ժողովին մասնակցելու համար առնուազն երեսուն բաժին ունեցող բաժնետէրերը, իրենց բաժնեթուղթերը մինչեւ 25 Սեպտ. 1320, այսինքն 8 Հոկտ. 1904՝ շաբաթ օր պիտի յանձնեն Կ. Պոլսոյ մէջ կեդր. Վարչութեան, Պէրլինի մէջ՝ Պէհէրէնշդրասէ փողոց Մ. Ս. Պլայխրէօտեր դրամատան, Լոնտոնի մէջ՝ Թրոկմորթըն փողոց թիւ 24, Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղին, Բարիզի մէջ Մէյերպէր փողոց թիւ 7, Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղին և Վիեննայի մէջ՝ առեւտրական և ճարտարարուեստական առանձնաշնորհեալ Քրէտիթ Անշթալտ Ընկերութեան։ Ընդհ. Ժողովը մտնելու համար ամէն հրաւիրեալի մէյմէկ ըստացագիր պիտի տրուի։ Որոշումները ներկայ անդամներու քուէներուն մեծամասնութեամբ պիտի տրուին։ Անդամներէն իւրաքանչիւրն իր ունեցած մէն մի երեսուն բաժնին համար մէկ քուէ միայն կրնայ տալ, այսու հանդերձ ոչ ոք իր անձին անունով տասն, և թէ՛ իր և թէ իր փոխանորդեալին անունով քսան քուէէն աւելի կրնայ տալ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՒԱԶԱԿՆԵՐ.—Խօտէմիշի շրջականներուն մէջ, ընդհարում մը տեղի ունեցաւ ոստիկան զօրաց և Ինճէ Օղլու Մէհմէտի աւազակախումբին միջեւ։ Այս վերջինը սպաննուած է, իսկ իր ընկերակիցները որոնք յաջողած են լեռը հասնիլ, կը հալածուին ոստիկանութեամբ այնպէս որ չի պիտի կրնան խուսափիլ։

—Թիրայի մէջ Տէլի Մէհմէտ և Հասան Օղլու Իսմայիլի աւազակախումբերը յարձակումներ ըրած ըլլալով, անոնցմէ ոմանք ցրուած և ոմանք ալ ձերբակալուած են։

—Ջանտըրլըի մէջ, Մաքրիի մօտ, Հաթիպօղլու Խալիլ, իր բոլոր ընկերներուն հետ ձերբակալուած է։

—Անցեալ Օգոստոսի վերջերը, Իյնէճիքէօլէ $2\frac{1}{2}$ ժամ հեռու, Իքի-Չէշմէ Արասը կոչուած տեղը, 6 զինեալ աւազակներ խճուղիէն անցնող սայլապաններուն վրայ յարձակելով կը կողոպտեն և կը փախչին։ Աւազակները չկրնալով կողոպուտը բաժնել, վէճ մը կ'ունենան և իրենց պետը, Պօղազքէօյցի Իսմայիլը կ'սպաննեն հրազէնի հարուածով։ Աւազակապետին դիակը գտնուած է Ենիճէհիրի մօտ։ Տեղւոյն ոստիկանութիւնը յաջողած է ձերբակալել աւազակներէն չորսը, գողցուած իրեղէններուն հետ։

ԸՆԿԵՑԻԿ ՄԱՆՈՒԿ.—Առջի գիշեր, ժամը 2ին միջօրէն, Բանկալթի, Րուս փողոց, ոսկերիչ Արմենակ էֆ.ի տան առջեւէն գտնուեցաւ ընկեցիկ մանուկ մը, հազիւ 20 օրուան։ Խանձարուրին մէջ դրուած էին Աստուածամօր երկու պատկերներ, որոնցմէ հասկցուեցաւ թէ ընկեցիկը Յոյն էր և հետեւաբար յունական եկեղեցիին յանձնուեցաւ։

ՀԱՃԸՆԻ Մանքըր Թաղին մէջ Մանքըրեան Կարապետի կինը երդիքին վրայէն վար իյնալով մեռեր է։ Այդ կինը ուշքի ցաւով կը տառապէր և այդ պատճառաւ հաւասարակշռութիւնը կորսնցուցած էր։

ԱՐՆԱՎՈՒՏՔԷՕՅԻ բացերէն առջի օր մարդու դիակ մը գտնուեցաւ։ Երեսին մեծ մասը փտած ըլլալով կարելի չեղաւ ճանչնալ, սակայն վրայէն գտնուած Օսմանիէ թէզքէրէսէն հաստատուեցաւ թէ Բերա Սագըզ Աղաճ փողոց 104 թիւ տունը կը բնակի, Հայ-Հռոմէական հասարակութենէն է և անունն ալ Արթօքի Ստեփան Գալֆաեան։ Վրայէն գտնուեցան նաեւ ժամացոյց մը՝ շղթայով, թղթապանակ մը և բանալի մը։ Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկեց։

ՈՃԻՐ.—Սամաթիոյ բնիկներէն Տէօքմէճի Լեւոն, անցեալ օր իր կինը Էօժինին գլխէն՝ ծանրապէս վիրաւորեց։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց յիշեալ Լեւոնը։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ու առտու հեռագրական գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԼՈՆՏՈՆ, 28 Սեպտ.—Թօքիօյէ կը հեռագրուի թէ, Ճափոնցիները միշտ հետամուտ են Լիաօ-Եանկը ամրացնելու, այնպէս որ եթէ Ռուս բանակը ուզէ վերստին յարձակումով հոն առնել զայն, զարհուրելի կոտորած մը տեղի պիտի ունենայ։

ԲԱՐԻԶ.—Ռուսական կարեւոր փոխառութիւն մը մօտ օրէն հրապարակ պիտի հանուի թէ՛ Ֆրանսայի և թէ Գերմանիոյ մէջ միանգամայն

—Բորթ Արթըւրէն եկող չինական նաւ մը կը տեղեկացնէ թէ, ռուսական նաւատորմը որոշած է դուրս ելնել և Քիաօչէու հասնելու ջանալ։

—Ջօր. Քուրոբաթքին կը տեղեկացնէ թէ, որոշած է յարձակման սկսիլ ի մօտոյ։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

15/28 Սեպտեմբեր 1904

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ	
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	92.25
Ամէնէն բարձր գինը	92.36
» վար գինը	92.24
ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ	
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	124.62
Երէկուան բարձր գինը	125.25
» վար »	124.50
Քրէտի Ֆոնսիէ Եժիբսիէն Ա	281.—
» » » Բ	265.50
Թարափ	514.
Պանք Նաս. Կրէս.	424.—
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	6.05
Րէժիի պարտաթուղթ Ֆրանք	384.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա.Բ.	11.85
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.15
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ	
Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	ղշ. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.03
Անգլիական ոսկի	109.34
Ֆրանսական ոսկի	87.06
Քբիմիցյ	51.05
Նոր մէթալիք	103.15
Բօլ	89.10
Րուպլի Թղթադրամ	8.66
Լոնտոն 3 ամիս	110.17
Բարիզ »	22.80

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ,,Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ 73

ՂԱՆԲԼ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

Թարգմանեց

ՓԻՐԱՑԸՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ԼԳ

ՃԱՄԲՈՒ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ

Գողերը փախա՛ծ էին։

Ոստիկանը նամակ մը գտաւ և աչքէ անցուց արագ արագ։

—Ի՞նչ է աս, ըսաւ Քաստրօ։

—Սուֆլարի և Լսամժի մեղսակիցներէն մէկուն նամակն է որ բացարձակապէս կ'ամբաստանէ այդ երկու անձերը իբրեւ սպանիչ Տիկին Թրոնոյի։

—Աղէկ գիւտ, պոռաց Մուլէն։

—Բայց ո՞վ կրնայ գրած ըլլալ այս նամակը։

—Ի՞նչպէս կը գտնուի հոս։

—Ասիկա այնքան որոշ որքան Կապիկ պանդոկին ձեղնայարկէն գողերուն փախուստը։

—Վերջապէս անաւասիկ թանկագին նամակ մը։ Մեր ձեռնարկը բոլորովին պարապ չելաւ։

Յետոյ, նախանձի նշանը տալով,

—Օ՛ն, ոստիկանատուն երթանք, ըսաւ, և այս նամակը յանձնենք Ընդհանուր Դատախազին։ Մեծ քայլ մը առինք այս գործին մէջ։

Երբ դուրս պիտի ելնէին, երեք գլուխներ զիրենք կը դիտէին ճամբուն միւս կողմը, յետոյ քայլ հեռու գտնուած գինետունի մը վարի յարկէն։ Նայողներէն մէկը Ֆիֆի Վօլարն էր, յարդէ լայն գլխարկ մը գլուխը։

Բայց այն պահուն երբ Ֆիֆի իրենց յաղթութիւնը կ'երգէր, գինետունին դրան առջեւ կեցած մուրացիկ մը կը քննէր զինք, ինչպէս Սուֆլարն ու Լսամժը, որոնք կը կարծէին թէ լաւ պահուած են։

Այս մուրացիկը Միլօրտն էր։

ԼԵ.

ՄԻԼՕՐՏ՝ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐՕՏ

Միլօրտ Սուֆլարի իր մարդոց ճարտարութեան ապացոյցը առած ըլլալով, ուզեց գիտնալ թէ ի՞նչ եղաւ Լսամժի ձերբակալութեան գործը։ Ո՛րքան ալ վստահ ըլլար Քաստրօյի վրայ, չէր կըրնար բոլորովին անոր ձգել գործ մը, որուն հետեւանքները այնքան ծանր պիտի ըլլային իրեն համար։ Սարսափի և սքանչացումի խառնուրդով մըն էր որ կը յիշէր Ծօ Բագրիս փողոցի գինետունէն փախուստը, ուր 7 անձեր, որոնցմէ երեքը կին, կրցած էին փախչիլ առանց ո՛ և է հետք մը ձգելու։ Այս յիշատակը կը վրդովէր իր միտքը և եթէ Լսամժի ձերբակալումը Քաստրօյի, Մուլէնի և Պէրտոյի յանձնել ձեւացուցած էր, անոնց արթնամտութիւնն ու ճարտարութիւնը կրկնապատկել տալու նպատակաւ էր, գործին ամբողջ պատասխանատուութիւն անոնց վրայ ձգելով։

(Շարունակելի)

"ՄԱՆԶՈՒՄԷՆԻ ԹՈՐԹՈՆՆ" 154

Երկու Օրօրոցները

ՎԷՊ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեղինակ ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ — Թարգմանիչ ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԳԼՈՒԽ Զ

Բրէա տեսակ մը թեթեւութիւն կը զգար հիմակ իր վրայ, ու իրեն այնպէս կը թուէր թէ թեւեր ունէր, որոնցմով կը թռչէր մթնոլորտին անծայր տարածութեան մէջէն։

Վերջապէս հասաւ Սէպաստիէն փողոցը, և ուղղակի մայրապետին սենեակը ելաւ։

Մայր Շէնոն, որ առանձին աշխատութիւններով կը զբաղէր, երբ տեսաւ Բրէաի այս անակնկալ երեւումը, նախ և առաջ ապուշ ապուշ նայիլ սկսաւ, և արձանի պէս գամուեցաւ։ Միայն երբ

տեղը։ Ուրախութեան յանկարծակի յորդումը խորապէս ազդած էր ...պառաւին, որ թէ՛ կուլար և թէ՛ կը խնդար հիմակ, իր օրհնեալ ... բելէ, համբուրելէ չյագենալով ...

Անկարագրելի էր տեսարանը ...

Բրէա, որդիական անբաւ ... մը զեղուն, սրտագին խանդա... թեամբ մը կը խօսէր մայր ... արտասուաթոր համբոյրները, ու ... մը պէս անոր գիրկը նստած ... արցունք կը թափէր ինքն ալ։

Վերջապէս պառաւը խօսք ... այս անձառ ուրախութեան հա... որրեկս,

—Ա՛խ, զաւակս, զոյեկ, երբ ... կուգայ այն ծանր ամբաստանութիւնը ... որով ուզեցին երբեմն զող և ... պան հռչակել քեզ, խելքս ... կ'երթայ, և կ'ուզեմ վրէժ լուծել ... նոնցմէ, որոնք այդ կասկածը ... քեզ համար։ Ես գիտէի թէ ... ծային նախախնամութիւնը անպատիժ չի թողուր որբ մը, որ պարկեշտութենէ և ուղղամտութենէ հեռացած ... երբեք կեանքին մէջ։ Ու ... իրականացաւ։ Արդարութիւնը ... նակեց, և քու թշնամիներդ ... խայտառակուեցան։

—Այդ խօսքերը մէկդի ...

[illegible]

...ճառելի երանութեան մը շողը կը ճառագայթէր, ու նայուածքին մէջէն երկնային քաղցրութիւն մը կը ծորէր։ Ցեառոյ, կուսական ճշմարիտ ամօթխածութեամբ մը ձեռքերը հա քաշեց,

...Լէոնդինն էր, որ մէկէն ի մէկ հո հո գնաց, երազական տեսիլք մը գէմ կարծելով ինքզինքը։ Տպաւորութիւնը այնքան սաստիկ եղած էր ...

[illegible]

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Պոլիս, Թանըք Պազարի, Պէք Պիր Չեշմէ ...

[illegible]

ԱՆԱՐԱՏ ՁԷԹ

[illegible] ...ձիթապտուղէ պատրաստուած և մաքուր ամաններու մէջ դրուած ձէթ մը որ զատելով, Փիւստակար նիւթերէ զերծ է։

10—8

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՔ ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ

1. Պատկերազարդ Աշխարհագրութիւն. Բնական, Քաղաքական և Տնտեսական։ Տարրական Ա. և Բ. կարգերու համար. գին 2½ ղրուշ.

2. Պատկերազարդ Աշխարհագրութիւն. Բնական, Քաղաքական և Տնտեսական, Միջին Ա. և Բ. դասընթացքներու համար. Գին 4 ղր.

3. Պատկերազարդ Աշխարհագրութիւն. Բնական, Քաղաքական և Տնտեսական, Բարձրագոյն Դասընթացքներու համար. Գին 6 ղր.

[illegible]

Վաճառուած կանխիկ, զեղչ %30

6—10

HUILE DE HOGG

ՀՕԿԻ ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ԹԱՐՄ ԻՒՂ

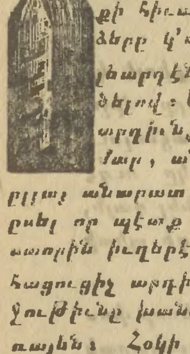

[illegible]

EMULSION HOGG

ԷՄԻԼՋԻՕՆ ՀՕԿ

ԿՐԱՑԻՆ ԵՒ ԱՂԵՑԻՆ ԻՒՕՖՈՍՖԻՏՆԵՐ ԵՒ ԿԼԻՍԵՐԻՆՈՎ

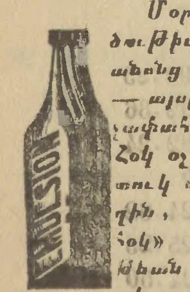

[illegible]

50—5

ՎԱՐՁՈՒ

ԳՈՐԾԻ ՏԵՂՈՒԱՆՔ, ՏԵՌ, ԽԱՆՈՒԹ, ԲՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

[illegible]

6—30

ԻՆՉԻ ՊԷՏՔ ԲԱՆԵԼՈՒ

[illegible]

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԳԱԼԱԹԻԱՅ

25րդ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

[illegible]

ՏՕՔԹ. ԵՈՒՎԻ ԱՆԹՈՒՆԻԱՏԻ

Վիեննայի ԹԵԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

[illegible]

50—17

ՀԱՑՈՒՆՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

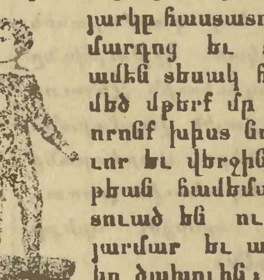

[illegible]

36

ՓԱԼԱՃԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

[illegible]

15—14

Ց. Գ. ՓԱԼԱՃԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈՒՆԴ ԱՇՆՐԱԳ

[illegible]

8—10

Լ'ՈՒՆԻՕՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՉՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄՊԱՆԻԱՍԸ

1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍԻՍ ԳԸԼԸՆՄԸՇ

Մէրքեզի իտարէսի — Բարիզտէ, Վանտօմ մէյտանընտա 9 նիւմէրօլը տայիրէի խուսուսիյէրինտէ

ՀԱՐԻՔ ՇԻՐՔԷՏԻ	ԷՕՄԻՒՐ ՇԻՐՔԷՏԻ
Սէրմայէ վէ ինթիեաթ 119,000,000 ֆր.	Սէրմայէ վէ ինթիեաթ 161,590,000 ֆր
1903ին Թահսիլաթը 25,000,000 »	1903 բրիմ Թահսիլաթը 12,000,000 »
Թէտիէ օլունան զիյան 284,000,000 »	Թէտիէ օլունան զիյան 130,000,000 »
Սիկուրթալը էմլաքըն գըյմէթի 22 միլիառ։	Սիկուրթատաօլանքէսմիյէ 278,000,000 »

1828 L'UNION DE PARIS

ՊՈՒ ՇԻՐՔԷԹ կաեէթ միւսաիտ շէրաիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իտէր ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ չիւպէսի տախի միւխթէլիֆ տուրէթտէ վէ խուսուսէ էհվէն ֆիյաթլարլա էօմիւր սիկուրթա իտէր։

ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ «Օսմանլը Պանքասը» տըր. Թիւրքիա վէ Մէմալիքը Շարգիյէ իչիւն միւտիրիյէթը ումումիյէ = Սթամպօլտա, Սուլթան Համամընտա, Քաթըրճը Օղլու Խանտը

Միւտիրի ումումիսի — ՍԻՄՕՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ

Միւտիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Ղալաթատա այրըճա պիր Շիւպէսի օլտուղու կիպի Մէմալիքը Մահրուսէնին հէր թարաֆընտա տախի խուսուսի աժանլարը վար տըր։ 27

ԴԵՂԱՐԱՆ ԽԱՉԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, 261 Մահմուտ Փաշա Պաշի, աղբիւրին կից 261

Այն բազմամեայ դեղարանը, այս անգամ նոր կազմակերպութիւն մը ստացած ըլլալով, Խաչիկ Ֆէսճեանի կողմանէ, քիչ ատենուան մէջ պատիւը ունեցաւ գնահատուիլ յարգոյ հասարակութենէն, որմէ քաջալերուելով այս անգամ պէտքը կը զգայ իրեն ուղղութիւնը և նպատակը ներկայացնել հանրութեան։

ՆՊԱՏԱԿ.— Գոհ ձգել իր յաճախորդները՝ դեղերու թարմութեամբ, դեղագրերու արագ և ճշգապահ պատրաստութեամբ, գներու չափաւորութեամբ և արուեստին խղճամիտ գործադրութեամբ։

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, ապահովման դրութիւն և պարկեշտութիւն դեղարանին սկզբունք եղած են։

Բանակցած է Եւրոպական տան մը հետ՝ ամէն շաբթու պատուաստի թարմ բիւպէր (աշր վալէմի) բերել տալու։

* * *

Ամէն օր Դեղարան յաճախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն յիշենք մասնաւորապէս հանրածանօթ ԲԺԻՇԿ ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ ԷՖ.՝ որ ամէն Գշ. Եշ. Շբ. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ հմտութեամբ և մասնագիտութեամբ, դեղարանին մասնաւոր դարմանարանը։

Ատամնաբոյժ Վաամշապուհ էֆ. Թաշճեան եւս ամէն առաւօտ մինչեւ ժամը 5 այն Դեղարանը կը գտնուի և ակռայի հիւանդութիւնները կը դարմանէ, պատրաստելով նաև արհեստական նուրբ ակռաներ։

ԴԵՂԱՐԱՆԸ ՈՒՆԻ ՆԱԵՒ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ՍՊԱՍ 30

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ ԵՒ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

[illegible]

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Քամանճը խանի սակ, թիւ 86 8—50

ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1904

Գրավաճառութեան գաղտնիքը ուսումնասիրած երկար տարիներու շարքի մը մէջ, այս անգամ գրեթէ Պոլսոյ բոլոր հեղինակներուն առաջարկին վրայ հաստատած ենք Նոր գրատուն մը, կեդրոնացնել ջանալով բոլոր հեղինակներուն գործերը։

Պատ. հեղինակներուն գասագրքերը այսպէս մէկտեղ կեդրոնացնելնուս պատճառը ուրիշ բան չէ ուրեմն, բայց միայն հասած յանձնարարութիւն մը, առանց սակայն փոփոխութեան, որը օրին ճամբու գնել, ու արագապէս հասցնել փընտրուած տեղը։

Գաւառացի գպրոցական Պատ. Մարմինները վստահաբար կրնան դիմել ուրեմն մեր Գրատան՝ քանի որ մենք հեղինակութիւն չունինք (բացի Մխախոտի գործնական մշակութիւնը անուն գրքէն որ Մէարիֆի բարձրագոյն հրամանաւ վաւերացուած ըլլալով քիչ ատենէն լոյս պիտի տեսնէ). ուզուած գիքի մը տեղ տարբեր հեղինակի գիրք ղրկել և շահ մը ունենալ, ինչ որ հակառակ է մեր գործառնութեան ոգիին։ Մեր գործառնութեանց վրայ գաղափար մը կազմել տալու ու մենք ալ մեր կարգին, օրինաւորութեան ու պատուաւորութեան սահմանին մէջ, մազի չափ չշեղելու պատրաստակամութիւն ունենալնիս գործնականապէս կարենալ հասկցնելու համար, կը խնդրենք որ գաւառացի գրավաճառներն ու դպրոցական մարմինները մեր ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆ ...

[illegible]

Գրասենեակ ...

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԼՈՒՔԵԱՆ

Տէր-Տէրերն ՆՈՐ ԳՐԱՏԱՆ

4 Խօրասանճեան խան, Կ. Պոլիս

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Յ. ԳԱԶԱՐԵԱՆ